

Pakanemo

Niga bukana noponemo dobu bainewa i tubuḡa bi Israeḷ lavedi bainewa a tubuḡa saḡana edi giu. Bi kauwa labu nananakidi i giuwedi:

Laidalolo 1 te i nawa 11 ba bainewa Maimaituwa dobu i wai tubu bi lava dolidolidi i patidi. Gome Adam, Iv, Kein, Eibol bi Nowa. Bi kota kabaita, dobumo bi vanuwa kaikaidakina Babelmo.

Laidalolo 12 te i nawa 50 ba bainewa Israeḷ damna pakana i tubuḡa bi i saḡana ena giu. Gome Eiblaḡam, natuna Aisik, itana Deikap bi Deikap natunatuna 12. Tedi taunana dam 12 iteitedi.

Buka *Pakanemo* taugilumina mote aiyai i sibe. Bi lava nuwanuwaueuyedi a noḡoti te Mousis i gilumi. Tana i gilumina ba Israeḷ lavedi sa sibe te bainewa Maimaituwa i vinedi te ena lava. Tana niga bukana i gilumina ba 1500 B.C. te i yovo i nawa 1230 B.C. modomododimo.

Maimaituwa bai matabudi i waitubudi

¹ Pakanemo Maimaituwa mala bi dobu i waitubudi. ² Wala dolinemo dobu geḡa mote i laumaḡata mai niganana ta kitakitana bi boimatuwa taunaḡa. Bi Maimaituwa Aluwina topa dabanemo i waidagudagu.

³ Bi Maimaituwa i giuna gado, “Yana ku tubuḡa.” Bi yana i tubuḡa. ⁴ Maimaituwa i kita te i visu bi ḡome yana bi dudubala i dailidi. ⁵ Yana i wai isana *laḡan* bi boimatuwa

i wai isana *dudubala*. I dudubala bi laḡan i sako, niga laḡan pakana i waitubu.

⁶ Bi Maimaituwa i giuna gado, “Sawasawa ku tubuḡa bi gauba noke galewemo bi nove dobumo kwa wabaḡavukidi.” ⁷ Kamaina bi Maimaituwa sawasawa i voiye te gauba dabana bi dibuna edi wabaḡavuka. Bi mainana i tubuḡa. ⁸ Maimaituwa wabaḡavuka i wai isana, *galewa*. I dudubala bi laḡan i sako, niga laḡan wailabuna.

⁹ Kamaina bi Maimaituwa i giuna gado, “Gauba galewa dibunemo ko nato gabu ḡemota bi dobu ḡasaḡasalina ya laumaḡata.” Bi mainana i tubuḡa. ¹⁰ Bi Maimaituwa doḡa ḡasaḡasalina i wai isana *dobu* bi gauba i wai waiḡemotina i wai isana *nisa* bi Maimaituwa i kita te i visu. ¹¹ Bi kota Maimaituwa i giuna gado, “Doḡamo ḡawaḡawa, pesi poudimo bi banidimo duggedugedi bi kai votevotemi tabudi bi tabudi ko tubuḡa.” Bi mainana i tubuḡa. ¹² Kamaina bi doḡamo ḡawaḡawa, pesi banidimo bi poudimo duggedugedi bi kai votevotedi kitedi tabudi bi tabudi a duga. Bi Maimaituwa i kita te i visu.

¹³ I dudubala bi laḡan i sako. Niga laḡan wai faionina.

¹⁴ Bi Maimaituwa i giuna gado, “Yanayana galewemo ko tubuḡa te laḡan bi dudubala ko dailidi. Bi sa noya te sauga, laḡan bi kwalabu ani luvedi. ¹⁵ Bi yanayana galewemo ko yana bi dobu ko lai yana.” Bi mainana i

tubuḡa. ¹⁶ Maimaituwa yana nananakidi labu i voyedi. Suwala laḡan yai badaye bi nawalai dudubala yai badaye bi kota kipola vaitedi i voyedi. ¹⁷ Maimaituwa galewemo yana i wai dubudi, te dobu sa lai yana. ¹⁸ Tedi laḡan bi dudubala sa dailidi bi sai badayedi. Bi Maimaituwa i kita te i visu.

¹⁹ I dudubala bi laḡan i sako. Niga laḡan wai 4-na.

²⁰ Bi Maimaituwa i giuna gado, “Mwali yawayawasanidi nisa koi wanavu bi mwanuwa sawasawa koi wanavu.” ²¹ Tana iyana nananakidi bi keikeilikidi bi mwali matabudi nisamo miyemiyedi kitedi tabudi bi tabudi bi mwanuwa pou pou dabalalidi kitedi tabudi bi tabudi i voyedi. Maimaituwa i kita te i visu. ²² Tana mwali matabudi nisamo miyemiyedi i kavisuvisudi bi i giuwedina gado, “Koi natuna dabalala te nisa koi wanavu bi mwanuwa dobumo ko pou dabalala bi dobu koi wanavu.”

²³ I dudubala bi laḡan i sako bi niga laḡan wai 5-na.

²⁴ Bi Maimaituwa i giuna gado, “Ḡamoḡamo yawayawasanimi tabumi bi tabumi, gunuwala ḡamoḡamomi, malamalaḡamimi bi ḡamoḡamo daledalemi dobumo ko tubuḡa.” Bi mai i tubuḡa. ²⁵ Mba mainana gunuwala ḡamoḡamodi, malamalaḡamidi bi ḡamoḡamo daledaledi tabudi bi tabudi i voyedi. Maimaituwa i kita te i visu.

²⁶ Bi kota Maimaituwa i giuna gado, “Ni-

ganana lava ta voyiedi kitedi mai tada. Te tedi iyana, mwanuwa, ḡamoḡamo bi ḡamoḡamo daledaledi kitedi tabudi bi tabudi dobumo sai badaedi.”

27 ✧Lava i voyiedi kitedi mai tana.
Tedi oloto bi waivini a voyiedi.

28 Maimaituwa i kavisuvisudi bi i giuwedina gado, “Koi natunatuna bi dobu koi wanavu bi koi badaye. Iyana, mwanuwa bi mwali matabudi yawayawasanidi dobumo koi badaedi.”

29 Bi Maimaituwa i giuna gado, “Tagu kai votevotedi pesi bi kani e voyiedi aubaimi.

30 Mwali miyemiyedi matabudi, mwanuwa bi gunuwala ḡamoḡamodi tedi kediyā ba kailugulugu bi kai votedi.” Bi mainana a tubuḡa.

31 Maimaituwa mwali matabudi i voyiedi bi i kitedi te a visu kauwa.

I dudubala te laḡani i sako. Niga laḡani wai 6-na.

2

1 Niga mainana Maimaituwa galewa, dobu bi mwali matabudi i voyiedi. 2 ✧Tana kaikana ena noya i wai kovi bi laḡan wai 7-nemo ḡome tana i waiyawasi. 3 Bi Maimaituwa laḡan wai 7-na, i kavisuvisu te laḡan laukaina bi i voije te waiyawa bi ani vivila, banina tana mwali matabudi i wai kovidu bi mba laḡannemo i waiyawasi.

BADA lava i voyiedi

⁷ Bi BADA Maimaituwa doḡa i vai bi oloto i voiye. Maimaituwa yawasina yawayawasanina i suve nawe oloto isuna bwadanemo bi oloto i moito i miya.

⁸ Bi BADA Maimaituwa beubeu yawaninemo daibi i wadiwadina dobu Idenmo, ḡome oloto i voivoiyena i sako. ⁹ BADA Maimaituwa doḡamo kai visuviusudi tabudi bi tabudi i voiyedi te a duga bi banidi kitedi wainuwawaivaiddi ani kani. Bi daibi modonemo kai labu: Yawasana kaina bi kota visu bi gebo sibena kaina.

¹⁵ BADA Maimaituwa oloto i vai bi daibimo i sako te ya labe bi ya noyae. ¹⁶ Bi BADA Maimaituwa oloto i giuwena gado, “Kai votevotedi ḡesaudi kwa kanidi. ¹⁷ Visu bi gebo sibena kaina daibi modonemo, mote kuma kani bi kuna kanina ba kwa peki.”

Maimaituwa waivini i voiye

¹⁸ Bi BADA Maimaituwa i giuna gado, “Oloto mote i visu te taunaḡa ya miya. Tagu ena tausagu, ya voiye te ya sagu.” ¹⁹ Bi BADA Maimaituwa, ḡamoḡamo dobumo bi mwanuwa sawasawamo matabudi i voivoiyedina i natomedi oloto lisinemo te oloto yai isedi. Tana ḡamoḡamo bainewa i wai isana ba taunana isana.

²⁰ Bi oloto mwali yawayawasanidi i wai isedi, mwanuwa sawasawamo bi ḡamoḡamo dobumo. Bi Adam mote bamo ena tausagu kauwa. ²¹ Kamaina bi BADA Maimaituwa, oloto i voiye te i kena i wai nuwayavuḡa. Bi BADA oloto gilgilina gemota i kaikamaḡe bi tubuḡina i gudu munaḡe. ²² Bi BADA Maimaituwa, oloto

giligilinemo waivini i voiye bi i natome oloto lisenemo. ²³ Bi oloto i giuna gado,

“Eee! Niga waivinina siliena ba tagu siliegu,
bi tubuḡina ba tagu tubuḡigu.

Tana yàì isana *waivini* banina tana olotomo a voiye.

Tana oloto giligilinemo Maimaituwa i voiye.”

²⁴ ✧ Taunana aubaina oloto tamana bi tinana ya gosedi bi mwanena vaitena sa miya ḡemota, te tedi tubuḡa ḡemota ya tubuḡa. ²⁵ Ḡome oloto mwanena vaitena ma kofekofedi bi mote ai tuni-mayaḡa.

3

Bainewa gebogeba i tubuḡa

¹ BADA Maimaituwa gunuwala ḡamoḡamodi i voyedi bi mododimo mwata ba ḡamoḡamo wai kaikaiyovuna. Mwata waivini i waitalayena gado, “Giukauwa te Maimaituwa i giuwemi te kai matabudi daibi modonemo mote koma kanidi?”

² Bi waivini mwata ena giu i waimunena gado, “Kai ḡesaudi ba ka kanidi. ³ Bi kai daibi modonemo, Maimaituwa i giu te mote kama kani bi kama taukoni, male ka peki.”

⁴ Bi mwata waivini i giuwena gado, “Ei geḡa, mote koma peki. ⁵ Maimaituwa i sibe, te sauginemo bi ko kanina ba temi maibena Maimaituwa, visu bi gebo ko sibedi.”

⁶ Sauginemo waivini kai votana i kita te kani visuvisuna bi matanemo i wainuwa vaivai, kota i ḡoe te bai matabuna maso i sibe, taunana

---

✧ **2:24:** Met 19:5; Mak 10:7,8

aubaina tana kai votana i vai te i kani. Bi kota mwanena diyanemo i vite te i kani.

⁷ Kai votana a kanikani tedi matedi i yana bi a sibe munaḡedi te kofekofedi. Taunana aubaina tedi kailugulugu a siyaudi bi tubuḡidi ai goveg-ovedi.

⁸ Aubigamo oloto ma mwanena BADA Maimaituwa talelena a vaiye daibi noponaḡa i nawanawa. Kamaina bi kai nopodimo a kandavona. ⁹ BADA Maimaituwa oloto i yogena gado, “Adam, tam bamo?”

¹⁰ Bi oloto Maimaituwa ena giu i waimunena gado, “Tam daibimo talelem e vaiye bi e naila. Banina tagu kofakofagu aubaina te e kandavona.”

¹¹ Bi Maimaituwa oloto i giuwena gado, “Aiyai i giuwem te tam kofakofam? Tam kai e waigakena votana kuna kani?”

¹² Bi oloto i giuna gado, “Waivini kuna viteviteguna tana kai votana i vitegu te e kani.”

¹³ Kamaina bi BADA Maimaituwa waivini i waitalayena gado, “Bai aubaina niga mainana kuna voiye?”

Bi waivini i giuna gado, “Mwata i kaiyovuḡegu te e kani.”

¹⁴ Bi BADA Maimaituwa mwata i giuwena gado, “Tam niga mainana kuna voiye aubaina.

Ḡamoḡamo matabudi mododimo tam e pasilim.

Te bwagammo kwa yoyo nawa,

bi ḡobusa kwa kani laḡan matabuna.

¹⁵ Tagu yà voyiyemi te tam mwata

bi waivini modomimo wai kamedimedi ya
kena laḡan matabuna.

Bi kota mwata natunatum bi waivini natu-
natuna sai ka medimedi.

Laḡan muliḡa waivini natuna olotona kaka tam
kunum ya vaḡosaḡosa.

Bi tam mwata oloto kaḡeiwakiduna kwa
kalati.”

¹⁶ Bi Maimaituwa waivini i giuwena gado,

“Tam em wainatuna sauginemo em yavi tagu ya
kadidigi

bi yavi vaitena kwa lau bewa.

Tam kwa ḡoeḡoe te mwanem em waibada di-
bunemo ya miya.

Bi geḡa te oloto ena waibada dibunemo tam
kwa miya.”

¹⁷ Bi Adam i giuwena gado, “Tagu ei ḡakem te
kai votana mote maso ku kani bi geḡa te mwanem
kalinana kuna vaiye bi kai votana kuna kani.

Taunana aubaina doḡa male ya gomala

bi tam kwa noya gulata.

Bi laḡan matabuna poyapoyam ya tosi

kaka kani kwa banavi.

¹⁸ Doḡamo ḡawaḡawa waigedegegedelidi sa duga
bi kani sa lauwalowalo, tam male kanya
kanigidava.

¹⁹ Tam kwa noya gulata bi poyapoyam ya tosi
kaka doḡamo male mwali matabuna kwa
banavi.

Tam doḡamo e patim bi kwa noyanoyaena eete
kwa munaḡana doḡamo.”

²⁰ Adam mwanena i wai isana *Iv* banina
tana lava matabudi dobumo tinedi. ²¹ Bi BADA

Maimaituwa ḡamoḡamo kwapidimo gala i voiye, te Adam ma mwanena i wai kotedi.

Maimaituwa Adam bi Iv i kwavaidi

²² BADA Maimaituwa i giuna gado, “Niga lavedi tedi mai tada, tedi visu bi gebo a sibe. Taunana aubaina mote tamai aninedi te yawasana kaina votana sima kani. Bamoda mainana sa voiye na ba sa miya nonoḡana.” ²³ Kamaina bi BADA Maimaituwa Adam ma mwanena daibimo i kwavivaidi bi Adam i giuwe te doḡa ya noyae, banina tana doḡanemo i voiye. ²⁴ Maimaituwa oloto i kwavai mulinemo, tana Iden daibinemo beubeu yawaninemo aneya kelubim i sako. Bi kepata vavavanina kwadikwadiyena i sako te yawasana kaina ya labe.

4

Kein bi Eibol

¹ Adam ma mwanena tubuḡa ai ḡemoti, te Iv i bwaga bi i wai natuna te gomana olotona i bewa. Bi i giuna gado, “BADA ena sagumo gomana e bewa.” Bi i wai isana *Kein*.^{*} ² Bi kota Iv i wai natuna munaḡa, te gomana olotona i bewa bi i wai isana *Eibol*.

Laḡannemo a nanakana ba Eibol tauwaiḡamoḡamo bi Kein ba taubayau. ³ Laḡan ḡemota, Kein ena daibi kanidi i tavaitedi ena sewasewa BADA lisinemo. ⁴ Bi muliḡa Eibol ḡamoḡamo natuna tautuweḡina i vunu bi ena soisoi visuvisuna i tavaite BADA lisinemo. Bi BADA Eibol bi ena sewasewa i wai nuwavisuedi.

* **4:1:** Kein vaiyena ḡibulu kalinedimo banina ba gomana e bewa.

⁵ Bi BADA Kein ena sewasewa mote i wai nuwavisuedi, taunana aubaina Kein matana i ai kenakena bi nuwana i medi.

⁶ Kamaina bi BADA Kein i giuwena gado, “Bai aubaina kwa medimedi? Bai aubaina matam i nuwavitale? ⁷ Bamoda visuvisu ku voiye, maso ba kunai nuwavisu. Banina tam gebo kuna voiye aubaina gebogebo diyammo ya yaveyavem. Tana ya goeḡoena yai badaem bi tam kwa ḡailisi.”

⁸ ✧Kein tasina Eibol i giuwena gado, “Ta nawa wapumo tai nawanawa.” Ḡome wapumo Kein i miya moito te tasina i laipeki.

⁹ Niga kauwina i tubuḡa mulinemo BADA Kein i wai talayena gado, “Tasim Eibol bamo?”

Kein BADA i giuwena gado, “Mote yà sibe, tagu bena tana taulabena?”

¹⁰ Kamaina bi BADA i giuwena gado, “Bai aubaina kauwa wai nuwanainailina kuna voiye? Tinanatum kwasinina doḡamo ya ḡabaḡaba, lisigumo laubiwa aubaina. ¹¹ Niganana taumḡa kuna pasili munaḡem te mote kuma bayau. Tasim kwasinina doḡa i vitale laḡannemo kuna wai peki. ¹² Laḡannemo kwa bayauna ba kani mote ima laubani bi kwa velau yabayababa mote bamo em ani miya kauwa.”

²⁵ Adam bi Iv kota tubuḡa ai ḡemoti munaḡe bi Iv i laubewa te gomana olotona i bewa. Bi Iv i giuna gado, “Kein Eibol i wai peki bi BADA gomana epaiyanina i vitegu.” Taunana aubaina i wai isana *Seta*.†

✧ **4:8:** Met 23:35   † **4:25:** Seta vaiyena Ḡibulu kalinedimo banina ba vite.

²⁶ Kamaina bi Seta i didiga bi i naḡi te mwana i wai natuna te natuna olotona i bewa bi i wai isana *Inos*. Mba laḡannemo lava BADA lauduneyena ai tubu.

6

Lava edi gebogebo

⁵ ✧BADA i kita te lava edi gebogebo dobumo i didiga bi laḡan matabuna edi noḡota ba gebogebo a noḡonoḡotidi. ⁶ Tana i wai uvalana gado, “Niga lavedi bai aubaina e voyedi.” Bi tana noponemo i wainuwaboya. ⁷ Kota i giuna gado, “Tagu mwali matabudi dobumo e voivoiyedina yà kagegebodi. Bi ei uvala te bai aubaina e voyedi.” ⁸ Bi BADA Nowa taunaḡa lisinemo i wai nuwavisu.

Niga ba Nowa ena titikuna

⁹⁻¹⁰ Nowa natunatuna oloolotodi faiona, isedi ba Sem, Gem bi Diyeifeti. Nowa tana lava didimanina laḡan matabuna, tana Maimaituwa vaitena a miyamiya nonoḡa.

¹¹ Maimaituwa i kita te dobu matabuna pilipili i nawa yaḡosi. ¹² Maimaituwa dobu i kita, te lava matabudi edi yawasana ba pilipilidimo a miyamiya.

¹³ Kamaina bi Maimaituwa Nowa i giuwena gado, “Lava edi pilipili i didiga gulata taunana aubaina, tedi bi mwali matabudi dobumo yà kagegebodi.

¹⁴ “Tagu yà giugiuwem, te tam kai ḡaiḡainemo gula kwa voye. Noponemo nakanaka kwa voyedi bi nopona bi taulina ba patimo kwa pati.”

✧ 6:5: Met 24:37

15 Kwa voyena ba lopalopana, tabatabana bi kaikaidakina,* 16 gula dabana kwa voiye, yato bi bilibili mododimo koiyavusa sa kena. Kota noponemo salamoda kwa voyedi, dibunemo, modomo bi dabanemo. Bi mataeta gilligilinemo kwa sako.

17 Maimaituwa i giuna gado, “Tagu kabaita yà giukamaḡe dobumo, te mwali miyemiyedi matabudi yà kagebogebody, mwali matabudi dobumo sa launeḡaneḡa. 18 Tagu egu waianina lisimmo yà voiye, tam, mwanem, natunatumi bi mwanemwanedi waitedi gulamo ko valageta. 19-20 Bi tam ḡamoḡamo miyemiyedi labulabuḡa gulamo kwai geludi, tabudi bi tabudi, oloolotodi bi waiwaivinidi. Maibena mwanuwa sawasawaḡa lovolovodi bi ḡamoḡamo doḡaḡa nawenawedi bi daledaledi, waitedi kwai geludi te mote sima peki. 21 Kota kani tabudi bi tabudi kwai geludi te temi bi ḡamoḡamo kemiya.”

22 Maimaituwa bai matabuna i giugiuwena Nowa i voyedi.

7

Kabaita i waitubu

1 BADA Nowa i giuwena gado, “Tam bi em vanuwa lavedi waitedi gulamo ko valageta, tagu e kita te taumḡa dobumo lava didimanim. 2 Bi ḡamoḡamo visuvisudi oloolotodi bi waiwaivinidi iyevidi 7, bi kota ḡamoḡamo milemiledi oloolotodi bi waiwaivinidi kitedi tabudi bi tabudi kwai geludi. 3 Kota mwanuwa labulabuḡa,

---

* **6:15:** Ena lofa ba 140 metres, ena taba 23 metres bi kaidakina 14 metres.

wapedi 7, kitedi tabudi bi tabudi kwai geludi. Niga kwa voiye te mwanuwa bi ġamoġamo yawayawasanidi, te muliġa tedi sai natunatuna bi dobu sai wanavu. ⁴Laġan 7 mulinemo, tagu nabu yà giukamaġe dobumo, te laġan 40 bi dudubala 40 bi mwali miyemiyedi matabudi e voivoiyedina kabaitemo yà avalidi.”

⁵ Nowa bai matabuna BADA i giugiuwena i voiye.

¹⁷ Nabu i yovoyovona eete laġan 40 a kovi bi utuutuwa i saġa gulata te gula i poule laget.

²³ BADA mwali miyemiyedi matabudi dobumo, lava, ġamoġamo bi mwanuwa i wai avali kamaġedi. Nowa bi ena vanuwa lavedi taudiġa gulamo a yawasana.

8

Kwalabu ġemota mulinemo kabaita i lausolu bi doġa i ġasala.

Kabaita damona

¹⁵ Maimaituwa Nowa i giuwena gado, ¹⁶ “Gula ko potiyovo kamaġe, tam, mwanem, natunatumi bi mwanemwanedi. ¹⁷ Ġamoġamo doġamo miyemiyedi, daledaledi bi mwanuwa sawasawamo lovolovodi matabudi kwa kapotiyovodi, te tedi sai natuna dabalala bi dobu matabuna sai wanavu.”

¹⁸ Kamaina bi Nowa ena vanuwa lavedi vaitedi, gula a potiyovo kamaġe. ¹⁹ Ġamoġamo doġamo miyemiyedi, daledaledi bi mwanuwa edi dubuġa gula a potiyovo kamaġe.

20 Nowa olta i voiye bi ena vite BADA lisinemo ḡamoḡamo bi mwanuwa visuvisudi ḡemoḡemotaḡa i legau bi olta dabanemo sewasewa i gabuḡosedi. 21 Kamaina bi BADA sewasewa panena i wai nuwavisuye bi taunaḡa i giu munagaena gado, “Bai laḡannemo mote dobu, ḡamoḡamo bi lava miyemiyedi yaḡa kovogḡi munaga, avena te bainewa, ma keikeilikidimo gebo a voiye bi mote yaḡa kovogḡidi, mai niganana e voiyena.

22 “Dobu bainewa ya kena watana,
wadi bi vililubu,
bodubodu bi kailavusa,
suwala bi nabu,
laḡan bi dudubala, mote sima kovi.”

9

Maimaituwa i giuwapa Nowa lisinemo

1 ✧Maimaituwa Nowa bi natunatuna i kavisuvisudi bi i giuwedina gado, “Koi natuna dabalala bi dobu koi wanavu. 2 Ḡamoḡamo doḡamo miyemiedi, daledaledi, mwanuwa bi iyana matabudi temi sa nailemi bi temi koi badaedi. 3 Dolinemo kanigidava e vitemi. Bi niganana mwali miyemiyedi vaitedi ko kanidi. 4 ✧Mwali ḡemota, musala ma kwasinina, mote koma kani, ei ḡakemina banina kwasinemo yawasana ya kenakena.

5 “Aiyai bi lava yai pekina ba kovoḡa ya vai, kota ḡamoḡamo lava yai pekina ba ḡamoḡamona sai peki.

✧ 9:1: Pak 1:28 ✧ 9:4: Liv 17:10-14

6 ✨ Maimaituwa lava i voiyedina ba kitedi
mainana tana
bi aiyai lava i lai pekina ba lava ḡesaudi kota
tana sa laipeki.

Banina Maimaituwa lava i voiyena
kitana mainana tana.

7 ✨ Bi temi koi natunatuna dobumo te natunatumi sai natuna dabalala bi dobu matabuna sai wanavu.”

8 Bi Maimaituwa Nowa bi natunatuna i giuwedina gado, 9 “Ei, koi beyavaiya, tagu egu waianina tam bi emi tubulelesa lisimimo yà voivoiye 10 bi mwali yawayawasanidi matabudi, mwanuwa bi ḡamoḡamo vaitedi, gulamo kona potipoti yovona ba muliḡa sai natunatuna watana. 11 Tagu egu waianina yà voivoiyena lisimmo, te dobu bi mwali matabudi miyemiyedi dobumo mote yamai avali munagedi.”

12 Maimaituwa Nowa i giuwena gado, “Niga waianina matailina yà voivoiyena ya kena nonoḡa mododemo, tagu bi tam bi ḡamoḡamo yawayawasanidi vaitedi. 13 Tagu giyoumo waliwaliyoyo yà sakona. Mba ya wai mataila te waianina lava bi bai matabudi dobumo lisidimo. 14 Laḡannemo bi giyou yada i sumana ba waliwaliyoyo ya laumaḡata. 15 Mba tagu egu waianina e voivoiyena lisimmo, yà noḡoti te mote bai laḡannemo ḡamoḡamo yawayawasanidi matabudi yamai avali munagedi.”

11

Vanuwa kaikaidakina Babelmo

¹ Dolinemo lava matabudi dobumo kalina ġemota a giugiuwe. ² Kamaina bi lava ġesaudi suwala ena anilovotava yawaninaġa a nawa, te Sinamo* a tava bi ġome wapu visuwisuna a banavi bi a miyatulu.

³ Ġome edi lava waitedi ai ogatala bi doġa a gwadai bi biliki† a patidi. ⁴ Kamaina bi a giuna gado, “Niganana malagai dididiga taitubu bi vanuwa wai dabakenakenana ta ġala te dabana ya saġa yada ya taukoni, isada vatona aubaina te mote tamai dabalalida.”

⁵ Kamaina bi BADA i yovo malagai bi vanuwa wai dabakenakenana a ġalġalana au kitanemo, ⁶ bi i giuna gado, “Niga lavedi matabudi kalina ġemota sa giugiuwe, niga taunana kauwa yabayababa pakana ai tubu. Ġotona te edi ġowana sa voyiedi. ⁷ Ta yovo ta nawa bi kalinedi ta vitale asiasi te mote edi lava edi giu sima sibedi.”

⁸ Niga mainana BADA i wai dabalalidi bi dobu a nawa yaġosi bi malagai dididiga a ġalaġalana a kaisako. ⁹ Taunana aubaina malagaina ai isana Babel,‡ banina ġome BADA kalinedi i vitale asiasi bi i wai dabalalidi te dobu matabuna a nawa yaġosi.

12

Walakina bamo nove Nowa natuna Sem ena tubulelesa i saġasaġana ġome Ablam i tubuġa.

---

* **11:2:** Sina ba Babiloniya isana ġesauna. † **11:3:** Doġa bi pati a gwadai te biliki a voyiedi lofelofedi bi tabetabedi bi suwalemo a wai lalanidi, te a ġaġai bi vanuwa bilibilidi ani patidi ‡ **11:9:** Isa Babel Ġibulu kalinedimo ba Wainuwanaina.

BADA Ablam i vine

¹ ✧ Kamaina bi BADA Ablam i vine bi i giuwena gado, “Em dobu, em lava, tamam ena dam lavedi kwa gosedi bi kwa nawa tagu dobu yàì lovenemo. ² Tagu em tubulelesa wapewapedi yà vitem bi em dam ya didiga bi yà kavisuvisum te isam ya didiga, bi sa vivilem. Bi tam kota visuvisu kwa voiye dam wapewapedi lisidimo. ³ Mabai kavisuvisu lisimmo sa voivoiyena ba tagu kavisuvisudi. Bi mabai sa pasipasilimna ba yà pasilidi. Tam em dammo kaka dobu matabuna yà kavisuvisu.”

⁴⁻⁵ Mba laḡannemo Ablam ena kwalabu 75 bi BADA i giuwe te Alan i gose bi i modina i nawa Keinan. Ablam, mwanena Salai, madiyana Loti, ediya taubagibagi, edi pulapula bi edi ḡamoḡamo matabudi vaitedi a nawa. ⁶ Keinan plovin-snemo a tava. Bi Ablam ena dam matabudi a nato, te a nawana Sikem malagainemo a tava bi ḡome Keinan lavedi yaḡolo a miyamiya te Mole ena kaipolu dididiga i moimoitona diyanemo a ḡalavu. ⁷ ✧ Kamaina bi BADA Ablam lisinemo i laumaḡata bi i giuwena gado, “Niga dobunana em tubulelesa yà vitedi.” Ḗome BADA i laumaḡata, taunana aubaina te Ablam olta i voiye BADA ani lauduneyena.

13

Keinan noponemo, Ablam bi ena lava palaiḡa a miyamiya nawa, malagai bi malagai. Mote vanuwa a ḡaledi bi palai a voyedi te nopodimo a miyamiya. Bamò bi dobu ḡesaunemo nawa a ḡoena

ba edi palai a nokudi bi kamelo dabedimo ai geludi bi kamelo a avaavala.

Tedi mote a bayabayau bi a wai ḡamoḡamo ota. Bi edi ḡamoḡamodi ḡesaudi a vunudi bi a kanikanidi bi ḡesaudi lava lisidimo kani a kunekunedi. Ablam bi ena lava witi lava ḡesaudi lisidimo a kunekunedi. Mba witidimo falawa a voyeyedi bi buledi a gabugabudi.

Ablam Bi Loti a dailidi

⁵ Loti yaḡolo Ablam vaitena a nawanawa ḡemota, Ablam bi Loti edi ḡamoḡamo wape-wapedi, sipu, bulumakau bi edi taubagibagi vaitedi ḡalavumo a miyamiya. ⁶ Gabu i ḡaubo bi ḡamoḡamo edi ani yaba mote ḡemoḡemotina te maso a miya ḡemota.

⁸ Kamaina bi Ablam Loti i giuwena gado, “Goma, tada ba lava ḡemota mote i visu te tada bi eda taubagibagi matabuda tai kagiu. ⁹ I visu te tai nawa tabutabu bi dobu kwa kita te em ḡowanemo kwa vai bamoda tam ḡeniyadaḡa kwa nawana ba tagu kataiyadaḡa yà nawa bi kota bamoda tam kataiyadaḡa kwa nawana ba tagu ḡeniyadaḡa yà nawa.”

¹⁰ Loti i wai kita nawa bi wapu visuvisuna i kita Diyoudan gaubina diyanemo bi matana i nawa te Diyowa malagaina palatina. Bi kota gauba wapewapedi i kitedi bi kota doḡa visuvisuna maibena BADA ena daibi Idenmo* e maibena Idip doḡana Sodom diyanemo. Mba laḡannemo BADA yaḡolo mote malagai Sodom bi Gomola i kovoḡidi,

---

* **13:10:** Iden bayauna, Pakanemo 2:8

11-12 Ġalibona wapedi 4 edi tauwaiġaviya waitedi a tava Sodom bi Gomola malagaġidimo bi lava edi pulapula, kediya bi kota Ablam madiyana Loti waitena a pani bi a nawedi. ¹³ Bi ġome oloto ġemota i soyavai te i velau Ablam lisinemo bi bai matabuna i tubutubuġana i tainuwatau. Ablam tana Ġibulu lavana bi Mamle ena kaipolu diyanemo i miyamiya. Bi Mamle tana Amoli lavana. Mamle tasitasina Eskol bi Ane, Ablam waitena waianina a voiye, te sai kaisagu bi edi ġaviya sai ġaviyedi. ¹⁴ Laġannemo Ablam i vaiye te madiyana Loti a pani. Tana ena tauwaiġaviya wapedi 318 i wai ġemotidi ena ġalavumo bi ġalibona wapedi 4 a kwavi watedi te Den malaġainemo a tavaitedi. ¹⁵ Ġome ena tauwaiġaviya i dailidi edi dubuġa bi dudubalemo edi ġaviya a yovoġedi bi a kwavidi a nawedi te Ġobamo a tavaitedi. Goba ba Damaskas kavalinemo, ¹⁶ bi pulapula danedanenedina a tanodi bi kota Ablam madiyana Loti bi ena pulapula matabudi, vesavesala bi lava ġesaudi waitedi a munaġedi.

Melkisedek BADA i wai baġa te Ablam ya kavisuvisu

¹⁸ Melkisedek ba Salem edi ġalibona bi tana kota BADA saġasaġa guletina ena pilisi,* tana buledi bi waen i tano natomedi Ablam i vite. ¹⁹ Bi tana Ablam i kavisuvisu bi i giuna gado,
 “Giukauwa te BADA saġasaġa guletina,
 mala bi dobu tauvoiyedi, kauwa visuvisudi i
 voyiyedi lisimmo.

---

* **14:18:** Niga pilisina mote mai niganana pilisidi. Wala pilisidi ba lava edi puyo taugabudi.

20 Giukauwa BADA saḡasaḡa guletina
i sagum te em ḡaviya ḡalibona 4 kuna lauy-
ovoḡedi,
taunana aubaina te ta kasaḡesaḡe.”

Bi waḡasiḡasi mulinemo Ablam pulapula i tan-
odi bi dubu 10 i sivudi bi dubu ḡemota Melkisedek
i vite.

15

BADA ena waianina Ablam lisenemo

1 BADA Ablam laubonimo i giuwena gado,
“Ablam mote kuma naila, tagu em babalemo ya
moito galamem bi tagu puyo dididiga ya vitem.”

2-3 Ablam Bada ena giu i waimunena gado,
“Bada, egu bada, tagu mote yaì natuna bi
bainewa em puyo ya sagugu. Tam mote gomana
ku vitegu bi laḡannemo tagu ya pekina ba egu
taubagibagi isana Eliyesa Damaskas lavana, egu
waiguyau matabuna ya vai.”

4 Bi BADA i giu munaḡena gado, “Geḡa, mba
lavana mote em waiguyau ima vai, tam natuotim
kaka em waiguyau ya vai.” 5 BADA Ablam i
giuwena gado, “Kwa potiyovo doḡamo bi kwa
kita saḡa galewemo bi kipola kwa iyeve lubudi,
mba mainana em tubulelesa wapedi, mote aiyai
ḡemoḡemotina ima iyeve kovi.”

6 Ablam BADA ena giu i waisumaḡe, taunana
aubaina BADA i wai nuwavisu bi i giuwe te tana
lava didimanina.

12 Laḡannemo suwala i bulubulu, Ablam i kena i wainuwayavuḡa, waidudubala bi naila i waikwesi. 13 ✧BADA i giuwena gado, “Niga kwa sibe kauwe, tam em tubulelesa wali dobumo sa miyana mai tautavatava. Bi mba dobuna lavedi em tubulelesa sa egelidi te sai taupaula yabayababa kwalabu wapedi 400. 14 ✧Mba dobuna lavedi ba tagu yà kovoḡidi. Mulinemo em tubulelesa niga dobumo waiguyau vaitena sa tava munaḡa. 15-16 Bi niganana kaka mote sima tava. Banina Amoli lavedi yaḡolo niga Keinan doḡanemo sa miyamiya. Bi laḡan muliḡa edi tubulelesemo edi gebogebo ya didiga gulata kaka yà kovoḡidi bi yà kwavi vaidi. Kamaina bi tam em tubulelesa kaka sa tava munaḡa niga dobumo sa miya. Bi tam Ablam kwa miya te kwa magula kauwa bi nuwaubamo kwa peki te sa dobumo.”

16

Salai bi Eiga

1-3 Ablam ma mwanena Salai Keinanmo a miyana kwalabu wapana 10 bi mwanena Salai mote ai natuna. Bi Salai ena taubagibagi waivinina isana Eiga tana Idip waivinina. Kamaina bi Salai Ablam i giuwena gado, “BADA mote i waianinegu te yai natuna, kwa nawa Eiga vaitena ko kena, tana male gomana aubaigu ya bewa bi tagu yai natunaye.”

Ablam Salai ena giu i waianine kamaina bi Ablam Eiga vaitena a kena Salai ena giu aubaina.

✧ 15:13: Pot 1:1-14; Giu 7:6   ✧ 15:14: Pot 12:40,41; Giu 7:7

¹⁵ Kamaina bi Eiga i bwaga, i wai natuna te gomana olotona bi Ablam i wai isana *Ismael*.

17

BADA ena waianina matailina

¹ Ablam ena kwalabu 99 bi BADA i laumaḡata lisinemo bi i giuwena gado, “Tagu Maimaituwa wailewapani guletigu.* Egu etaḡa kwa nawa mote bai ḡesau kuma voiye waigebo, ² taunana aubaina tagu egu waianina ḡaiḡailisina yà sakosako tam lisimmo bi em tubulelesa sa wapa gulata.”

³ Ablam tuwapekana i wai tupagwalie bi i laudulu doḡamo. Kamaina bi Maimaituwa i giuwena gado, ⁴ “Tagu egu waianina lisimmo te tam muliḡa ba dam wapewapedi itedi. ⁵ Niganana isam yà vitavitale Ablam te Eiblaḡam.† Banina tam em tubulelesemo kaka dobu bi dobu ḡalibona sa tubuḡa. ⁶ Tagu yà kavisuvisum te dobu bi dobu nopodimo em tubulelesa sa wapa gulata bi tedi lisidiḡa kaka ḡalibona sa moito saḡa.

⁷ “Tagu egu waianina bagibagina yà voivoiyena tam bi em tubulelesa lisimimo, te em tubulelesa kaka ya tuwa watana. Tagu em Maimaitua bi kota em tubulelesa edi Maimaituwa. ⁸ Keinan doḡana matabuna emi animiya nawa ba tam bi em tubulelesa yà vitevitemi. Bi tagu edi Maimaituwa bi emi doḡa yà vitevite gwasemi.”

⁹ Maimaituwa Eiblaḡam i giuwena gado, “Tam bi em tubulelesa egu waianina ko kaididi. ¹⁰ Bi

* **17:1:** Maimaituwa ḡaiḡailisi guletigu ḡibulu, El Shaddai.

† **17:5:** Eiblaḡam vaiyena ḡibulu kalinedimo banina ba dobu wapewapedi tamedu.

waianina matailina tam bi olooloto matabudi em tubulelesemo tunimimo kwapibwali ko voiyē. ¹¹ Temi kwapibwali ko voivoiyena ba waianina matailina tagu bi temi mododemo. ¹² Bi libilibi oloolotodi sa tubuḡa laḡan 8 mulidimo, egu mataila tunidimo ko voiyē. Ko voiyē natunatumi bi kota emi taupaula natunatudi bi olooloto matabudi em dammo. ¹³ Bamoda em dammo libilibi oloolotodi sa tubuḡa bi laḡan 8 mulidimo ba kwapibwali lisidimo ko voiyē. Bi mainana laḡannemo emi taupaula kona gimelidina ba kwapibwali lisidimo ko voiyē, te egu waianina matailina lisimimo ya kena nonoḡa. ¹⁴ Bi aiyai olotona mote waianina matailina tuninemo ba tana egu waianina i waidoukotona ba tana mote egu dam lavedi nopodimo.”

BADA Salai i giuwapa te Aisik ya bewa

¹⁵ Maimaituwa Eiblaḡam i giuwena gado, “Mwanem Salai mote kumai isa munaḡe Salai bi yà waiisa vitalena *Sela*.‡ ¹⁶ Tagu yà kavisuvisu bi tana natum ya bewa bi kota yà kavisuvisu te ena tubulelesemo dobu babadidi bi ḡaliḡalibona sa tubuḡa.”

¹⁷ Eiblaḡam tuwapekana i waitupagwaliḡe matana doḡamo bi noponemo nuwana i waigwaigwai bi taunaḡa i giu munaḡena gado, “Ḡemoḡemotina oloto ena kwalabu 100 bi yai natuna? Bi kota Sela ena kwalabu 90 bi yai natuna?” ¹⁸ Eiblaḡam BADA i giuwena gado,

---

‡ **17:15:** Salai bi Sela isedi labu banidi ba ḡalibona natuna waivinina. Maimaituwa isa valivaliuna Sela i vite, te tana ba ḡaliḡalibona bi lava wapewapedi tinedi.

“Bi Ismael bainewa, maso gemoḡemotina kuna kavisuvisu?”

¹⁹ Maimaituwa i giuwena gado, “Geḡa mwanem yai natuna te gomana olotona ya bewa bi kwa isana *Aisik*.§ Bi tagu egu waianina yà voyiyena tana bi ena tubulelesa lisidimo ya kena nonoḡa. ²⁰ Em waibaḡa Ismael aubaina kaikana e vaiye bi tana kota yà kavisuvisu te yai natunanatuna bi ena tubulelesa sa wapa gulata. Tana ḡaliḡalibona matabudi 12 dobumo tamedi bi ena dam ya didiga. ²¹ Tagu egu waianina *Aisik* lisinemo yà voyiye, te Sela yai bewana bokina kwalabunemo niga mainana nawalaina noponemo.”

18

Oloto faiona Eiblaḡam lisinemo a tava

¹ BADA Eiblaḡam lisinemo i laumaḡata Mamle ena kai nananakidi pakedimo. Niga taunana ena titikuna.

Suwala modomo Eiblaḡam ena palai mataetinemo i miyamiya. ² Bi i wai kita saḡa te olooto faiona a moimoito, i kitekitedi te i velaubeyedi bi tuwapekana i wai tupagwalige bi i laudulu doḡamo.

³ Bi i giuna gado, “Aee egu babada bamoda kona kita te tagu kamaina ba koma vawaitauligu.

⁴ Gauba yà vai natome bi kaḡemi ko koḡedi bi kai pakanemo koi wagulu. ⁵ Kani ḡotona yà vai natome, ko kani bagibagi kaka bi nawa koi tubu munaḡe. Emi taupaula kona noḡotigu te kona

---

§ 17:19: *Aisik* banina ba Ḡibulu kalinedimo ba i gwai.

tava egu vanuwemo, kamaina te kani yà voiye te ko kani.”

Tedi a giuwena gado, “Kamaina bai kuna giugiuwena ku voiye.”

⁶ Eiblaḡam i velau makai ena palaimo bi mwanena i egelina gado, “Kwa nawa te falawa kauwa kwa vai bi buledi tabetabedi kwa gabudi.” ⁷ Bi Eiblaḡam i velau i nawa bulumakau dubunemo bi bulumakau natuna pwatapwatana i vunuvai bi ena taupaula i vite bi i kanonoḡi.

⁸ Eiblaḡam kani bulumakau susubwadina vaitena vitavitalena,* musala bi susubwadina anitego, i natomedi matedimo i wai dubudi, te a kanikani bi tana diyedimo kai pakanemo i moito i labelabedi. ⁹ Tedi ai talayena gado, “Mwanem Sela bamo?”

Bi Eiblaḡam i giuwedina gado, “Tana palai noponemo.”

¹⁰ Edi tau ḡemota Eiblaḡam i giuwena gado, “Yà giugiu kauwem te niga mai laḡannemo yà munaḡa, bokina kwalabunemo bi mwanem Sela gomana olotona ya bewa.”

Sela tana mulinemo, palai mataetinemo i moito i wai beyavaiye. ¹¹ Sela bi Eiblaḡam tedi ba a magula kauwa bi Sela ena nawanawalai i kovi. ¹² Sela nuwana i waigwaigwai bi i giuna gado, “Tagu egu bada vaitena kei magula kauwa bi ke ḡoḡosi. Bi ḡemoḡemotina kai natuna, ee?”

¹³ BADA Eiblaḡam i wai talayena gado, “Bai aubaina Sela i gwai bi i giuna gado, “Tagu ei magula bi ḡemoḡemotina yai natuna?” ¹⁴ Mwali bai i

---

* **18:8:** Mba taunana bata (butter).

pilipili gulata lisigumo te yà voiye? Kage mainana e giugiuna, tagu yà nato munaḡa, niga mainana laḡannemo bokina kwalabunemo bi mwanem Sela gomana olotona ya bewa.”

¹⁵ Sela i naila bi i valelena gado, “Tagu mote e gwai.”

Tana i giuna gado, “Geḡa, tam kuna gwai.”

Eiblaḡam ena waibaḡa

¹⁶ Kamaina bi olooloto faiona a miya moito bi Sodom yawaninaḡa ai kita yovo bi Eiblaḡam vaitena a nawa. ¹⁷ Bi BADA taunaḡa i giu munaḡena gado, “Bai yà voyyena mote i visu te Eiblaḡam yai malimaliuwe. Bi kamaina te yà tainuwatau. ¹⁸ Tana ena tubulelesa ya didiga bi dam ḡaiḡailisina bi tana dabanemo dobu matabudi yà kavisuvisudi. ¹⁹ E vine te tana natunatuna bi ena tubulelesa ya giuwedi te egu waḡake bi didimana sa kaiwatedi bi kota lava sa komaniyedi. Ḡome kaka Eiblaḡam lisenemo e giugiuwapana yà voiye.”

²⁰ Kamaina bi BADA i moito vitale bi Eiblaḡam i giuwena gado, “Tagu e vaiye te waiwavu dididiga Sodom bi Gomola lisidimo. ²¹ Tagu yà yovo yà nawa bi yà kitedi, niga waiwavuna giu kauwa ee kaiyovu.”

²² Ḡome oloto labu a gosedi bi Sodom yawaninaḡa a nawa bi BADA Eiblaḡam matanemo i moimoito. ²³ Eiblaḡam i nawa BADA diyaotinemo bi i giuwena gado, “Giu kauwa te lava visuvisudi bi gebogebodi vaitedi kwa kovoḡidi? ²⁴ Bamoda lava 50 didimanidi malagai dididiginemo, tam male kwa kovoḡi bi mote kuma nuwa munaḡedi?”

25 Mba mote i visu. Mote kuma voiye. Tam mote lava visuisudi bi gebogebodi waitedi kumai pekidi, kauwina ġemotina kwa voiye, lava didimanidi bi balebaledi lisidimo. Geġa. Tam bena taulaididimana dobu matabunemo, ee? Tam bena kwa etale kauwemai.”

26 BADA i giuna gado, “Bamoda lava visuisudi wapedi 50 Sodom malagainemo yà banavidina, malagaina matabuna mote yàma kovoġi.”

27 Eiblaġam i giuwena gado, “O bada, tagu maibena yoġiyoġi mote yà visu gulata bi geġa, te kaikana giu lisimmo ei tubu taunana aubaina te, yai tala munaġa. 28 Bamoda lava 45 visuisudi malagaina dididiginemo, tam male matabuna kwa kovoġi?”

Kamaina bi BADA i giuna gado, “Bamoda ġome 45 visuisudi e banavidina ba mote yàma kovoġidi.”

29 Eiblaġam i waitala munaġana gado, “Bamoda ġome 40 visuisudi kuna banavidina ba bainewa?”

Bi BADA i giuna gado, “Ġome bi 40 e banavidina ba mote yàma voiye.”

30 Eiblaġam i giuna gado, “Aee, egu bada, kuma mediyegu, avedi bi yà tala munaġa bamoda 30 ota kuna banavidina ba bainewa?”

Bi BADA i giuna gado, “30 ota e banavidina ba mote yàma voiye.”

31 Eiblaġam i giuna gado, “Aee bada, egu laudabatola kwa noġotikamaġe bamoda 20 ota kuna banavidina ba bainewa?”

BADA i giuna gado, “Bamoda 20 ota e banavidina, mote yàma kovoġidi.”

³² Eiblaḡam i giuna gado, “Aee egu bada, kuma mediyegu, avedi te maḡemota yà giu munaḡa bamoda 10 ota kuna banavidina ba bainewa?”

BADA i giuna gado, “Bamoda 10 ota e banavidina ba tagu mote yàma kovogidi.”

³³ Kamaina bi BADA Eiblaḡam i gose bi Eiblaḡam i munaḡa ena palaimo.

19

BADA Sodom bi Gomola i waikalaḡosedi.

¹ Aubigamo aneya labu Sodom malagainemo a tava. Bi Loti tana malagai ganakukuna mataetinemo* i miyamiya. Loti i kitekitedi te i miya moito, i velau ḡavuḡavutedi bi tuwapekana i wai tupagwaliḡe bi i laudulu kununa doḡamo. ² Bi tana i giuwedina gado, “Egu babada ko nato egu vanuwemo ko kena. Bi aubaimi yà noya te kaḡemi ko koḡedi bi bokina olaolalemo kaka ko nawa.”

Bi tedi a giuna gado, “Geḡa, tama aniwaḡemota gabunemo ka kena.”

³ Bi Loti i giu ḡaiḡailisi, te i wai doli nawedi ena vanuwemo. Bi buledi mote muu'a vaitena i voiye te a kani.

⁴ Tedi a kani kovi, te yaḡolo mote a kena bi Sodom oloolotodi, ewali bi magula matabudi a tava bi vanuwa a moito wai kwaivivili. ⁵ Loti lisinemo a binau saḡana gado, “Olooloto labu kage lisimmo a tavatavana bamo sa miyamiya?”

---

* **19:1:** Mba laḡandimo malagai ganakukudi ḡakimemo a pati wai kwavivili bi mataetidi ḡemota ye labu a sivudi. Olooloto mataetidimo a ḡemotidi bi a waiogatala bi kota gimagimala a tavaitedi bi a gimagimala.

Tama ka gōeōena, kwa ka potiyovodi bi vaitedi kaipasa.”

⁶ Kamaina bi Loti i potiyovo bi vanuwa mataetinemo i moito bi i lau gudu. ⁷ Bi i giuna gado, “Egu lava, mote niga kauwina gebogebona koma voiye. ⁸ Koi beyavaiya, tagu natunatugu guguinidi labu yaḡolo mote oloto vaitedi a lumagwau, kamaina te yà giuwedi sa potiyovo bi emi ḡowana lisidimo ko voiye. Niga oloolotodi tagu e tavaitedi egu vanuwemo, taunana aubaina mote bai lisidimo koma voiye.”

⁹ Kamaina bi tedi ena giu ai munena gado, “Ku moito liya! Tam tautavatava niga ḡome kuna tava bi bena kwai badabada. Niganana ka voyiem te kwai nuwatoi gulatana, kaka mba lavedi labu!” Kamaina bi Loti a dudu waipaili bi manunubidi a saḡa te maso gudu a doupapa.

¹⁰ Ḣome olooloto a kabiyovo Loti nimanemo a kabi bi a solusaḡe vanuwa noponemo bi mataeta ai dougudu. ¹¹ Kamaina bi tedi lava matabudi doḡamo, a voyiyedi te matedi ai dudubala bi mataeta a tavutavuge.

¹²⁻¹³ Kamaina bi olooloto labu Loti a giuwena gado, “Tama ḡotona te niga dobuna ka kovoḡi. BADA waiwavu dididiga i vaiye niga malagaidimo bi i giu kamaḡemai te kai kalaḡosedi. Bamo natunatum, botibotiyam bi em lava ḡesaudi niga ḡome? Matabudi kwai dolidi bi niga malagaina ko gose kamaḡe.”

¹⁴ Kamaina bi Loti i potiyovo bi botibotiyana i giuwedina gado, “BADA ḡotona te niga malagaina ya kagebogebo, koi papalana bi niga malagaina

ta gose.” Bi botibotiyana ai noḡota bena kage i wainamaḡa.

¹⁵ Dobu ma wai dudubalina, aneya Loti a lauegeli, a giuna gado, “Mote i visu te ko peki laḡannemo BADA malagai ya kovokovoḡi. Kwai papalana te mwanem, natunatum waiwaivinidi kwai dolidi te ko velau ko nawa.”

¹⁶ Bi geḡa, te Loti i wai kaikaibudagi aubaina te BADA nuwana i taibagibagi bi aneya Loti bi ena vanuwa lavedi nimedimo a kabi bi ai dolidi malagai a potiyovo kamaḡe. ¹⁷ Kamaina bi aneya ḡemota i giuna gado, “Ko velau te ko yawasana! Ko velavelau mote koma tinamuli bi koma velau moito wapumo, male ko peki bi ko nawa otana oyamo.”

²³ Suwala i lovolovo tava bi Loti ena vanuwa lavedi vaitedi Diyowamo[†] a tava. ²⁴ ✧Kamaina bi BADA malamo ḡakima vavavanina bovabovana i voiye te i laubulilina mai nabu, Sodom bi Gomola malagaidi dabedimo. ²⁵ Kamaina bi mulidimo BADA dobnemo, lava bi mwali matabuna i waikalaḡosedi. ²⁶ Loti mwanena mulinaḡa i saḡasaḡa bi gado ya tinamuli, te i lai tabu mai soliti bi i moito gwasa.

21

Aisik ena tubuḡa

¹ Niganana BADA Sela i sagu bi Eiblaḡam lisinemo bai i giugiuwapaena mainana i tubuḡa te gomana olotona i bewa. ² Laḡan kauwa i tava,

[†] **19:23:** Diyowa vaiyena ḡibulu kalinedimo banina ba ḡaubona.

[✧] **19:24:** Met 10:15, 11:23,24

te Maimaituwa bai i giugiuwena i tubuḡa bi tana i bwaga bi i wai bewa te Eiblaḡam natuna olotona i tubuḡa, ena magula laḡannemo. ³ Sela i wai bewa bi mwanena gomana i wai isana Aisik. ⁴ ✧Aisik i tubuḡa laḡan wai 8-nemo tamana kwapibwali mataila i voiye natuna lisinemo, Maimaituwa i giugiuwena mainana. ⁵ Eiblaḡam ena kwalabu 100 bi niga kauwina i tubuḡa.

Eiblaḡam Eiga manatuna i giukamaḡedi

⁸ Kamaina bi gomana i didiga bi ena seda laḡannemo tamana Eiblaḡam soi dididiga i voiye. ⁹ Laḡan ḡemota I dip waivinina Eiga natuna Ismael, Aisik vaitena a wai beyakulu. Tedi a wai beyakulu laḡannemo Ismael tana Aisik i susula waineḡa. ¹⁰ Ġome Sela mai i kitekitedi, tana Eiblaḡam i giuwena gado, “Niga taupaulana natuna vaitena kwa kwavidi sa nawa. Niga waivinina natuna mote ḡemoḡemotina te yaḡolo Aisik vaitena gagasim matabudi simai budeliyedi bi simai guyauyedi.”

¹¹ Niga giuna Eiblaḡam i vaiye bi i wai nuwaboya banina tana natuna Ismael. ¹² Bi Maimaituwa Eiblaḡam i giuwena gado, “Mote niga taupaulina ma natuna kumai nuwaboyedi. Bi Sela ba i giu kauwa banina Aisik lisinaḡa kaka yaḡolo em dam ya didiga. ¹³ Bi kota em taupaula Eiga natuna mainana yaḡolo dam ya kadidigi.”

¹⁴ Laḡan i sako olaolalemo Eiblaḡam kani bi gauba kwagina wanawanavuna Eiga i wai avali bi i giukamaḡe. Ġome Eiga i gosedi bi kalakalalemo i nawa yabayababa Biyasibamo.

✧ 21:4: Pak 17:12; Giu 7:8

22

Maimaituwa Eiblaḡam i giuwe te Aisik ya lausewasewae

¹ Kauwa matabudi mulidimo Maimaituwa Eiblaḡam i laulubuna gado, “Eiblaḡam!”

Bi Eiblaḡam ena giu i waimunena gado, “Tagu niga!”

² Ġome Maimaituwa i giuna gado, “Tam natuotim nuwam tauvaikauwena kwai doli bi kwa nawa dobu Moliyamo. Mba ġome tagu oya yàì lovem dabanemo natum Aisik em sewasewa kwa gabuḡosa lisigumo.”

³ Kamaina bi olaolala otamo Eiblaḡam puyo anigabuḡosa aubaina i lau kai bi ena donkimo i wai geludi, bi ena taupaula labu bi natuna Aisik i wai dolidi. Bi nawa aitubu bi a nawa oya Maimaituwa i giugiuwenemo. ⁴ Laḡan waifaionemo Eiblaḡam gabu Maimaituwa i giugiuwena manekemo i kita nawe. ⁵ Ġome tana taupaula i giuwedina gado, “Temi niga ġome ko miyamiya donki vaitena. Bi tagu gomana vaitena ka nawa noi ġome bi Maimaituwa ka lauduneye kaka ka nato munaḡa lisimimo.”

⁶ Kamaina bi Eiblaḡam kai bwainina natuna Aisik i wai avalu, gabuḡosa puyona aubaina. Bi tana kwatikwati i vai bi etaḡa a nawanawa bi kai ani taimatakalatina mwalidi i legaleaudi. ⁷ Bi Aisik i giuna gado, “Tamagu!”

Bi Eiblaḡam ena giu i waimunena gado, “Koko bai?”

Aisik i waitalayena gado, “Tada kai bwainina bi kai matana ani waikalakabina te legaudi bi sipu ani gabuḡosa bamo?”

⁸ Eiblaḡam ena giu i waimunena gado, “Maimaituwa kaka ḡemota ya kamaḡati.” Kamaina bi a nawa.

⁹ Laḡannemo Maimaituwa gabu i giugiuwenemo a tavatava ba Eiblaḡam ḡome olta i voiye bi dabanemo kai i waidubu. Kamaina bi natuna Aisik ḡulavemo i maḡini bi kai dabedimo i wai kena. ¹⁰ Kamaina bi tana kwatikwati i laḡeti natuna waipekina aubaina. ¹¹ Bi BADA ena aneya malamo i binawa yovona lisenemo gado, “Eiblaḡam! Eiblaḡam!”

Bi Eiblaḡam i giuna gado, “Tagu niga.”

¹² Bi tana i giuna gado, “Gomana mote tuninemo bai kuma voiye. Tagu niganana e sibe te tam Maimaituwa kwa nainale bi kwa vovoteyete ye banina tam natum ḡemota bi mote ku nuwevi.”

¹³ Bi Eiblaḡam i wai tautinamuli bi sipu olotona donana kai tomboluna ai ḡalo bi i moimoito i kita. Kamaina bi natuna i kaikamaḡe bi epaiyanina i nawa sipu i vunu bi sewasewa i gabuḡosa. ¹⁴ Taunana aubaina Eiblaḡam mba dobuna i wai isana, *BADA i kanonoḡi*. Bi niganana laḡannemo lava sa giugiuna, “BADA ena oyamo i kanonoḡi.”

¹⁵ BADA ena aneya malamo Eiblaḡam lisenemo giu i wai labuna gado, ¹⁶ Bada niga mainana i giuna gado, “Tam kuna voteyete yeḡu bi natuotim ḡemota bi mote ku nuwevi, taunana aubaina tagu e giuvavasaḡem. ¹⁷ Te tam ya kavisuvisum bi bilem sa wapana mai kipola galewemo ee gimoli nisa diyanemo. Tam bilem yaḡolo edi ḡaviya sa vawaiubedi. ¹⁸ ☆ Tam em tubulelesemo lava

---

☆ **22:18:** Giu 3:25

matabudi dobumo visuvisu sa vai. Banina tam egu giuvavasaḡa kuna voteyete.”

¹⁹ Kamaina bi a munaḡa ena taupaula lisidimo bi matabudi a nawa Biyasiba, Eiblaḡam ena ani miyamo.

Sela ena kwalabu ba 127 bi i peki. Eiblaḡam mwanena i wai nuwaboyae bi mote gabu te mwanena ya dobo. Kamaina bi dobuna lavedi lisidimo doḡa i gimeli bi mwanena i dobo. Bi kwalabu faiona mulidimo Eiblaḡam natuna Aisik Alan waivinina i naḡi, isana ba Lebeka bi tana ba Eiblaḡam tasina Nao natuna. Aisik ena kwalabu 40 bi i naḡi mulinemo Eiblaḡam i peki bi natunatuna labu taubeuna a vai bi mwanena diyanemo a dobo. Eiblaḡam ena kwalabu ba 175 bi i peki.

25

Deikap bi Iso a tubuḡa

¹⁹ Niga ba Eiblaḡam natuna Aisik ena titikuna, tana taunana tamana Eiblaḡam.

²⁰ Aisik ena kwalabu 40 bi Lebeka i naḡi. Bi Lebeka tamana ba Betuwel, tana Padan Alan olotona. Bi Lebeka nuvuna ba Leiban. ²¹ Lebeka i aipoi, taunana aubaina mwanena Aisik i laupali BADA lisenemo. Kamaina bi BADA tana ena pali i vaiye bi mwanena Lebeka i bwaga. ²² Bi tana bwaganemo laḡalaḡa a miyamiya. Bi ena tau vaitena tinedi bwaganemo a waigina. Taunana aubaina Lebeka BADA i wai talayena gado, “Niga bai kauwina lisigumo ya tubutubuḡa?” ²³ Bi BADA i giuna gado,

“Tam bwagammo

ba dam labu sa miyamiya.

Bi labuidi yaḡolo sai tamsasalana.
 Bi dam ḡemota
     yai lewapana gulata.
 Tautuwaḡa tasina
     aubaina yai taupaula.”

²⁴ Kamaina bi Lebeka ena laḡani i tava te i wai natuna bi natunatuna laḡalaḡa oloolotodi i bewedi. ²⁵ Gomana gei tubuḡina ba tunina sabasabana bi wai kolokolona maibena balaigesi. Taunana aubaina tana ai isana *Iso*.^{*} ²⁶ Muliḡa gomana tautasi i tubuḡa bi nimana i pwalage te tuwaḡana kaḡeiwakiduna i kaididi te bagibagina. Taunana aubaina tana ai isana Deikap. Aisik ena kwalabu 60 i vai bi Lebeka i wai natuna.

²⁷ Mba libilibidi a nananaka bi Iso tana tau tupatupali bi mote palaimo i miyamiya gausi. Bi Deikap tana lava vovoyaḡotina bi laḡan matabuna palaimo i miyamiyaboni. ²⁸ Bi Aisik tana Iso nuwana i vai kauwe banina Iso laḡan matabuna musala i vunudi bi tamana i kanikani. Bi Lebeka natuna Deikap taunaḡa i ḡoeḡoe kauwe.

Iso tasina lisenemo budeli i kune kamaḡe

²⁹ Laḡan ḡemota Deikap gulewemo gwadai i ḡiu bi i miyamiya. Kamaina bi Iso i bababala nawana i tava. Bi tana kani i peki kauwa. ³⁰ Kamaina bi tana Deikap i giuwena gado, “Tagu kanipeki i laukauwegu, gwadai sabasabana kuna ḡiuḡiuna, waiḡapa kwa tala natome bi ya kani!” Taunana aubaina tedi Iso isana ḡesauna a sakona *Edom*.[†]

---

* **25:25:** Isa Iso banina ba tunikolokolo. † **25:30:** Isa Edom banina ba sabasabana.

³¹ Bi Deikap ena giu i waimunena gado, “Mba kamaina bi dolinemo em budelimo niga kanina kwa gimeli, kaka yà vitem.”

³² Bi Iso i giuna gado, “Ei kwa kitagu! Tagu ġotona te kani pekina yà peki. Niga budelina bai visuvisuna ya vitegu?”

³³ Bi Deikap i giuwena gado, “Dolinemo kwa gei giuvavasagegu te em budeli kwa vitegu, kaka kani yà vitem.” Ġome Iso, Deikap lisinemo i giuvavasaga bi ena budeli kani aubaina i kune kamaġe.

³⁴ Ġome Deikap buledi bi gwadai i tala bi Iso i vite. Tana i kani, i tego bi i miya moito te i nawa. Iso niga kauwinemo ena budeli i daboke.

26

¹ Kamaina bi gomala ġesau i tubuġa maibena wala Eiblaġam ena saugemo i tubutubuġana. Taunana aubaina Aisik i nawa Gelamo Filitiya ġalibonana Abimelek ena ani miyamo. ² Kamaina bi Maimaituwa Aisik lisinemo i laumaġata bi i giuna gado, “Mote kuma nawa Idipmo bi niga dobuna e giugiuwena ġome kwa miya. ³ ✧Bi tagu ba tam vaitem, te yà kavisuvisum. Tagu niga dobuna isuna te isuna tam bi bileblem vaitedi kaka yà vitemi. Tagu bai e giugiuwapanama tamam Eiblaġam lisinemo ba yaġolo yà noġonoġoti. ⁴ Tagu kaka em tubulelesa wape-wapedi yà vitem maibena kipola galewemo. Bi niga dobuna isuna te isuna matabuna tedi yà vitedi. Bi tedi dabedimo kaka dobu matabudi

---

✧ 26:3: Pak 22:16-18

yà kavisuvisudi. ⁵ Tam yà kavisuvisum banina Eiblaḡam egu waiḡake bi egu giuvavasaga matabudi i voteyateyaedi.” ⁶ Kamaina bi Aisik Gela dobunemo i miya.

28

Aisik i nawa Biyasibamo i miya. Bi i wai magula kauwa bi matana i gebogebo bi natuna Deikap i kaiyovuḡe. Banina mote i ḡoeḡoe te tamana budeli Iso ya vite. Bi laḡannemo tuwaḡana Iso giuna i vaiye ba tana i medi gulata Deikap lisinemo bi i ḡoeḡoena ya vunu.

Aisik Deikap i giukamaḡe Leiban lisinemo.

¹ Aisik, Deikap i yoge, i kavisuvisu bi i giuwena gado, “Keinan waivinina mote kuma naḡi. ² Kwa nawa Padan Alanmo bi ḡome itam Betuwel ena vanuwemo, ḡome ḡavum Leiban natuna guguinina ḡemota kwa naḡi. ³ Maimaituwa wailewapani guletina ya kavisuvisum bi kwai natunatuna te em tubulelesa sa wapa bi tam lava wapewapedi tamedi. ⁴ ✧Maimaituwa bainewa Eiblaḡam i kakavisuvisuna mainana, tam bi em tubulelesa yà kavisuvisumi. Bi tam tautavatava niga doḡanemo kwa miyamiyana, Maimaituwa Eiblaḡam i vitevitena kaka kwa vai.”

Deikap ena lauboni

¹⁰ Deikap Biyasiba i gose bi Alan yawaninaḡa i nawa. ¹¹ Tana i nawanawana eete aubiga ota bi dobu ḡesaunemo i tava. Kamaina bi ḡome ena ḡalavu i voiye. Bi ḡakima ḡemota i vai i sako bi i guliyoovo te i wai kunuwanaye bi i kena. ¹² Tana

---

✧ 28:4: Pak 17:4-8

i kenakena te i laubonina ba wawana malamo i kita bi isuna doḡamo i gwalige. Bi aneya i kitedi wawana modonaḡa a saḡasaḡa bi a yovoyovo.

¹³ ✧Bi wawana kavalinemo BADA i moimoito. Kamaina bi i giuna gado, “Tagu Bada, tamam Eiblaḡam bi Aisik edi Maimaituwa. Niga doḡana dabanemo kwa kenakena, kaka tam bi em tubulelesa ya vitemi. ¹⁴ ✧Bi tam em tubulelesa kaka sa wapana mai ḡobusa doḡamo, bi edi doḡa kaka ya kadidigi bi tedi lalasi, aibeu, aibadabada bi yaloussa yawandiḡa sa miya nawa bi dobu sai wanavu. Tam bilebilem lisidiḡa kaka lava wape-wapedi kavisuvisu sa vai. ¹⁵ Tagu mote yaḡa gosem bi baiḡa kwa nawanawana ba tagu vaitem bi ya labem te ya natome munaḡem Keinanmo bi bai lisimmo e giugiuwapaena ya voiye.”

¹⁶ Deikap laḡannemo i kenakena moito ba i giuna gado, “Bada gode niga ḡome ya miyamiya bi tagu mote e sibe.” ¹⁷ Tana i naila bi i giuna gado, “Niga gabu wainuwa nainailina, giukauwa te niga Maimaituwa ena vanuwa bi mala mataetina.”

¹⁸ Olaolala kaikana Deikap i kena moito bi ḡakima i wai kunuwanayena i vai bi mataila i waigwalige bi masi i vai te dabanemo i ḡini, te mba gabuna i waila waiyawa, Maimaituwa taunaḡa aubaina. ¹⁹ Deikap mba gabuna i wai isana *Betel*,* wala a wai isana *Lus*.

²⁰ Kamaina bi Deikap Maimaituwa lisenemo i giuwapana gado, “Bamoda tam tagu vaitegu bi egu babalemo kwa labe kauwegu bi kani kwa

---

✧ **28:13:** Pak 13:14,15 ✧ **28:14:** Pak 12:3, 22:18 * **28:19:** Isa Betel banina ba Maimaituwa ena vanuwa.

vitegu yà kani bi gala kwa vitegu yà kote, ²¹ bi kota tam kwa labegu bi yawayawasanigu tamagu lisinemo yà tava munaḡana, ba tam tagu egu Maimaituwa. ²² Bi niga ḡakimina matailla ei moitona ba tam Maimaituwa em vanuwa.† ‡ Bi tam bai matabudi kwa viteviteguna yà laidubudi te dubu 10 bi dubu ḡemota tam yà vitem.”

35

Kamaina bi Deikap i nawa Padan Alanmo bi Leiban lisinemo i miya. Leiban natunatuna labu, Lia bi Leitsel i naḡidi. Mwanemwanena labu aubaina Leiban kwalabu 14 nopodimo tana i waisaga. Bi Leiban natuna Lia ena taupaula waivinina Dilpa i vite te mwanena. Leitsel tana ba ena taupaula Bila i vite te mwanena. Kamaina bi Maimaituwa Deikap i giuwena gado, “Botiyam ena malagai kwa gose bi kwa munaḡa tamam ena malagaimo.” Tana ena munaḡa laḡannemo, ba i naila kauwa bamoda Iso ena lava vaitedi, tana bi ena vanuwa lavedi simai ḡaviyedi. Bi laḡannemo a banabanavidi ba mote ai ḡaviyedi.

Maimaituwa Deikap i kavisuvisu

⁹ Deikap Padan-Alan i gose kamaḡe bi i nawa Betelmo i tava munaḡa bi Maimaituwa tana lisinemo i laumaḡata bi i kavisuvisu. ¹⁰ ✧Bi Maimaituwa Deikap i giuwena gado, “Isam ba Deikap, niganana isam e vitale, sai isamna Isael

---

† **28:22:** Buka ḡesaudi a giu te anilaudune gabuna. ‡ **28:22:** Niga ḡakimina lava sa kita bi sa noḡoti te Maimaituwa Deikap lisinemo i laumaḡata. ✧ **35:10:** Pak 32:28

mote Deikap.” Ĝome Maimaituwa Deikap i wai isana Israel.

¹¹ ✧ Bi Maimaituwa i giuwena gado,
 “Tagu Maimaituwa wailewapana guletigu.
 Yà giugiuwem te kwai natunatuna bi ko wapa.
 Bi tam em tubulelesa sa wapa bi dam didiga
     bi kota ĝalibona kaka em tubulelesemo sa
     tubuĝa.

¹² Bi doĝa Eiblaĝam bi Aisik e vitevitedina,
     taunana tam yà vitem.

Bi kota em tubulelesa vaitedi
     niga doĝana yà vitedi.”

¹³ Kamaina bi Maimaituwa tana i gose kamaĝe bi i nawa.

¹⁴ ✧ Bi Deikap bamo gabunemo Maimaituwa
 vaitena a waigiugiuna ĝome tana matila ĝakima
 i wai moito, kaka bi Maimaituwa ena puyo
 waen bi oela i ĝakimina dabanemo i ĝini.

¹⁵ Maimaituwa bamo modomodonomo i giugiuy-
 ovo Deikap lisinemo mba gabuna i waiisana,
 “Betel.”

Leitsel i wai wainatuna te i kabiwapa

¹⁶ Tedi Betel a gose bi a nawa te ĝotona maso
 Ifleitimo a tava bi etamo Leitsel gomana mayana
 i vai. Tana ĝome i waiavitala gulata bi wainatuna
 lisinemo i pilipili. ¹⁷ Tana yavi i laukauwe bi
 tauwaisupina diyanemo i giuwena gado, “Mote
 kuma naila bi gomana olotona ĝesauna kwa
 bewa.” ¹⁸ Leitsel nuwana peki bi gomana olotona
 i bewa bi i wai isana *Benoni*. Bi yawasina i tau-
 vunu bi i peki bi tamana i wai isana, *Bendiman*.

19 Kamaina bi Leitsel Ifleit etana diyanemo a dobo, niganana dobuna sa wai isana *Betliḡem*.
 20 Leitsel a dobo bi dabanemo Deikap mataila ḡakimina i wai moito bi niganana mainana ya moimoito.

Deikap natunatuna

(22b) Deikap natunatuna ba matabudi 12:

23 Deikap natunatuna Liya bwaganemo a tubuḡana
 ba Lubin tana tautuwegina,
 Simiyon, Livai, Diuda, Isaka bi Sebulon.

24 Bi Leitsel bwaganemo
 ba Diyousep bi Bendiman.

25 Bi Leitsel ena taupaula Bila natunatuna
 ba Den bi Neptali.

26 Bi Liya ena taupaula Silpa natunatuna ba labu,
 Ged bi Ase.

Niga matabudi ba Deikap kaḡenemo a tubuḡa Padan-Alanmo bi Bendiman taunaḡa dobonemo i tubuḡa.

Aisik i peki

27 ✧Deikap i nawa tamana Aisik lisinemo i tava Mamlemo, dobu Kiliat-Alaba mba taunana *Ḡiblon*. Mba ḡome dolinemo Eiblaḡam ma natuna Aisik tautavatava a miyamiya. 28 Bi Aisik i miyana ena kwalabu 180, 29 bi tana i magula kauwa bi i peki te ena magumagula pekipekidi vaitedi ai ḡemotidi. Bi natunatuna Iso bi Deikap a dobo.

✧ 35:27: Pak 13:18

37

Diyousep bi tuwatuwaḡana

¹ Deikap tamana wala Keinanmo i miyamiya bi tana kota ḡome i miya.

² Niga ba Deikap ena dam edi titikuna.

Diyousep tana ewali valivaliuna ena kwal-abu 17 bi tana tuwatuwaḡana vaitedi sipu a labelabedi. Mba libilibidi tedi Deikap mwanemwanena Bila bi Silpa natunatudi. Bi Diyousep tuwatuwaḡana gebogebo baibaiḡa a voivoiyedina, tamana i giuwe.

³ Deikap, Diyousep i wai nuwavai kauwe mote mai natunatuna ḡesaudi. Banina Deikap i wai magula bi Diyousep i tubuḡa. Taunana aubaina Islael Diyousep puyo i vite: Kwama kulina waimatakanikanina. ⁴ Bi natunatuna tautau-tuwaḡa a kita te tamedi ba Diyousep taunaḡa i ḡoeḡoe kauwe. Ḣome tedi tasidi a wai ḡinane bi lisinemo a giugiu ḡasiḡasi.

⁵ Dudubala ḡemota Diyousep tana lauboni i kita. Bi laḡannemo mba laubonina tuwatuwaḡana i giugiuwedi ba, tedi tana a daboke otiye. ⁶ Tana i giuna gado, “Koi beyavaiya tagu lauboni niga mainana e kita. ⁷ Tada matabuda dabimo witi te bwainidi bi te panidi. Bi tagu egu bwaina i moito bi temi matabumi emi bwaina ba tagu egu bwaina a moito waikwaivivili bi a lauduneye.”

⁸ Bi tuwatuwaḡana tana ai talayena gado, “Tam kwa ḡoeḡoena waibada kwa vai bi kwai ba-dayemai, ee?” Ḣome tedi tana a daboke otiye banina tana ena giu bi ena lauboni aubaidi.

Diyousep tuwatuwaḡana a kuneye Idip lavedi lisidimo

¹² Laḡan ḡemota Diyousep tuwatuwaḡana tedi a nawa Sekemmo tamedī ena ḡamoḡamo au labedimo. ¹³ Bi Deikap natuna Diyousep i giuwena gado, “Tagu yà ḡoēḡoena tam, kwa nawa Sekemmo tuwatuwaḡam ḡamoḡamo sa labelabeledina lisidimo.”

Bi Diyousep tamana i giuwena gado, “Kamaina yà nawa.”

¹⁴ Kamaina bi Deikap i giuwena gado, “Kwa nawa bi tuwatuwaḡam bi ḡamoḡamo kwa kitedi, tedi kamaina ee geḡa? Bi kwa nato te kwa giuwegu.” Kamaina bi tana Ḡiblon wapunemo bi i nawa Sekem.

Bi laḡannemo Diyousep Sekemmo i tavatava ¹⁵ ba tana i wai nuwanaina. Bi oloto ḡemota i wai talayena gado, “Tam bai kwa tavutavuḡedi?”

¹⁶ Bi Diyousep ena giu i waimunena gado, “Tagu tuwatuwaḡagu ya tavutavuḡedi. Kamaina ee geḡa te maso kuna giuwegu bamo ḡome tedi ḡamoḡamo sa labelabeledi?”

¹⁷ Kamaina bi oloto ena giu i waimunena gado, “Tedi kage niga ḡome bi kaikana a nawa. Tagu e vaiyedi a giuna gado, “Tama ka nawanawa Dotan.” Kamaina bi Diyousep tuwatuwaḡana i kaiwatedi te Dotan diyanemo i banavidi.

¹⁸ Bi muliḡa kaka Diyousep tedi lisidimo ya tava bi tedi a wai kita te manekemo a kita. Kamaina bi tana kana pota a yesi bi a ḡoēḡoena maso a vunu.

¹⁹ Taudiḡa ai ogatalana gado, “Niga taunana taulaulauboni i tava. ²⁰ Tai peki bi gauba domna ḡemota noponemo ta pwalāḡe yovoḡe. Kamaina

bi ta nawa tamada ta tainuwatau te Diyousep ba gunuwala ḡamoḡamodi a vunu. Kamaina bi ta kita te ena laubonidi banidi sa tubuḡa e geḡa.”

²¹ Laḡannemo Lubin edi giu i vaivaiye ba tana Diyousep waiyawasanina noḡotina noponemo i saḡa bi i giuwedina gado, “Egu lava, mote ena yawasana tama bwali. ²² Bi gauba domna kavakavana noponemo ta pwalāḡe yovoḡe. Bi mote bai gebogebona lisinemo tama voiye. Bi niga ḡome mote kwasinina ima tosi.” Lubin mainana i giuna banina tana noponemo oga i talatalaḡi te muliḡa maso Diyousep i wai yawasani bi i giukamaḡe tamana lisinemo.

²³ Kamaina bi laḡannemo Diyousep tuwatuwaḡana lisidimo i tavatava, tedi a laulaupotina tana ena kwama kulikulina waimatakanikanina i kotekotena a lisi kamaḡe.

²⁴ Kamaina bi tedi gauba domna kavakavana noponemo a pwalāḡe yovoḡe.

²⁵ Diyousep dom noponemo mai i miyamiya bi tedi a miya a kanikani bi a wai kita te Ismael lavedi a kitedi a yovoyovo. Tedi Giledmo a modina bi a nawanawa Idipmo. Bi edi kamelo dabedimo kani anitai panepanedi bi bunama tabudi bi tabudi ai geludi bi a yovoyovo.

²⁶ Kamaina bi Diuda tuwatuwaḡana i giuwedina gado, “Bamoda tasida tai peki bi ena peki tai malimaliuwena, ba yaḡolo damonemo bai ta banavi? ²⁷ Mba tasiotida, bai ta voiye ba ta nawa Ismael lavedi lisidimo ta gimalaye bi mote bai tama voiye lisinemo. Banina tana kwasinida isuna.” Kamaina bi tasitasina bi

tuwatuwaḡana tana ena ogatala ai aninena. ²⁸ ✨Bi laḡannemo tauwaikunekune a tavatava, Diyousep tuwatuwaḡana tana dommo a solu saḡe bi mane siluva 20 luvana mai a gimalaye, Ismael lavedi lisidimo. Bi tedi ai doli nawe Idipmo.

²⁹ Bi laḡannemo Lubin dommo i tava bi i kita te Diyousep mote ḡome, tana i wai nuwaboya kauwa bi ena gala i lisidi. ³⁰ Kamaina bi Lubin i munaḡa tasitasina lisidimo bi i giuwedina gado, “Tasida niga ḡome geḡa, niganana tagu bai ya voiye?”

³¹ Kamaina bi tedi gouti a vunu bi kwasininemo Diyousep ena kwama ai kwasini. ³² Tedi mba kwamana a vai nawe tamedi lisinemo. Bi a giuwena gado, “Niga kwamana tama ke vai bi kwa kita, aiyai ena kwama?”

³³ Deikap gala i kitakita, ba i wai nuwaboya kauwa bi i giuna gado, “Aiyoi, mba natugu ena kwama. Bodu ḡamoḡamodi ḡasiḡasidi natugu a vunu bi a lisi waidabalali.” ³⁴ Kamaina bi Deikap ma nuwaboyana ena gala i lisidi bi gala yadiyadidi i kotedi bi laḡan wapewapedi nopodimo i ḡaba gulata.

³⁵ Bi ḡome tana natunatuna oloolotodi bi wai-waivinidi a tava tamedi lisinemo bi giumo a kaka nuwauba. Bi tana yaḡolo i daboka kauwa bi i giuna gado, “Tagu natugu nuwaboyana kamaina te ya ḡaba peki.”* Kamaina bi Israel natuna Diyousep aubaina i ḡaba gulata.

✨ **37:28:** Giu 7:9   * **37:35:** Buka ḡesaudimo i giuna gado Ya peki bi dommo ya yovo natugu lisinemo.

39

Diyousep bi Potipa mwanena

¹ Bi Idip lavana isana Potipa tana Ismael lavedi lisidimo Diyousep i gimeli bi i nawe ena vanuwemo. Potipa tana tauyava edi bada bi Idip ḡalibonana ena waibada gabulinemo i noyanoya.

² ✨Bi Diyousep ena yawasanamo BADA tana vaitena bi mwali matabudi i voivoiyedina ba didimanidi a tubutubuḡa. Bi Idip lavana Potipa ena vanuwemo i miyamiya. ³ Ḡome Potipa Diyousep i kita te BADA tana vaitena bi bai matabudi i voivoiyedina ba didimanidi a tubutubuḡa.

⁴ Taunana aubaina Potipa i wai anine te i sako ena taupaula bi ena vanuwa noponemo mwali matabudi yai badayedi. ⁵ Diyousep dabanemo, Potipa ena vanuwa lavedi, vanuwa ḡoneḡonedi matabudi bi edi daibimo mwali matabudi BADA i kavisuvisudi. ⁶ Kamaina bi Potipa mwali matabudi Diyousep nimanemo i sivudi te ya kitawatedi bi Potipa tana ya miya bi ya kani ota.

Bi Diyousep ba ewali laukaina bi ḡaiḡailisina. ⁷ Bi mote lofana te Potipa mwanena Diyousep i kita olotoe bi i wai baḡa te maso vaitena a kena.

⁸ Bi Diyousep i daboka bi waivini i giuwena gado, “Tagu egu bada mote bai ḡesau ima wainuwaboyae bi mwali matabudi i wai taniwagaedina tagu nimagumo i sivudi te yai badaedi. ⁹ Bi mote aiyai niga vanuwina noponemo isaḡa gulata te mai tagu. Bi egu bada i waisumaḡegu bi mwali matabuna i wai aninedi te tagu yai badaedi bi tam ḡemotim mote i wai aninem banina tam ba

mwanena. Bi bai aubaina tagu maso gebo e voiye bi Maimaituwa ei nuwaboya.” ¹⁰ Potipa mwanena laḡan matabuna Diyousep i laulau yaviyaviye te maso vaitena a kena. Diyousep tana i dabodaboka bi mote diyanaḡa i nawanawa.

¹¹ Kamaina bi laḡan ḡemota Diyousep i nawa vanuwemo noya aubaina bi ḡome mote taupaula ḡesauna vanuwa noponemo i miyamiya. ¹² Ḣome Potipa mwanena Diyousep ena gala dabanemo i kotekotena kaididi bi i giuwena gado, “Kwa nato ta kena!” Bi Diyousep i daboka bi i naila vanuwa i lau potiyovo kamaḡe. Bi Potipa mwanena Diyousep ena gala i solu kamaḡe bi i kaididi.

¹³ Laḡannemo waivini i kita te ena gala ni-manemo i kena gwasa, ¹⁴ ba i galala ena taupaula lisidimo. Bi i giuna gado, “Niga Ḣibulu olotona ko kita, tagu mwanegu i tavaite bi yawasana wai dabaubaubana i voiye. Tana egu ani kenamo i saḡa bi i ḡoḡoena maso i lau waiviniyegu bi tagu e miya binabinau. ¹⁵ Laḡannemo tagu i vaiyegu te sagu aubaina e binabinau ba ena gala diyagumo i gose kamaḡe bi i velau i potiyovo.”

¹⁶ Ḣome waivin Diyousep ena kwama i kaikai-didina eete mwanena i tava munaḡa. ¹⁷ Kamaina bi waivin bai i tubutubuḡana mwanena i tainuwatauna gado, “Niga taupaulina Ḣibulu olotona kuna tavatavaitena, tana egu ani kenamo i saḡa bi kauwa wai dabaubaubana lisigumo i voiye. ¹⁸ Bi tagu sagu aubaina e binabinau ba ena gala diyagumo i gose kamaḡe bi i velau i potiyovo.”

¹⁹ Sauginemo Diyousep ena bada tava ba mwanena i giuwena gado, “Kwai beyavaiya, em tau-

paula niga mainana lisigumo i kauwa.” Potipa nuwana i medi kauwa Diyousep lisinemo.

²⁰ Kamaina bi Potipa Diyousep i pani bi biliwelokomo i sako nawe, ḡalibona ena panipani lavedi a miyamiyanemo. ²¹ ✧Bi BADA tana Diyousep vaitena bi i laukivivisuvisuwe bi i labe kauwe. Taunana aubaina Diyousep kauwa visuvisudi biliweloko tauyavena lisinemo i voivoiyedi. ²² Aubaina biliweloko tauyavena waibada i vite te biliwelokomo lava ya labedi bi noya matabudi yai badayedi. ²³ Bi biliweloko tauyavena mote Diyousep i giu watawata banina BADA tana vaitena bi mwali matabudi i voivoiye kauwedi.

40

Ḡalibona ena taupaula labu edi Lauboni

¹ Kamaina bi niga kauwidi mulidimo, Idip ḡalibonana ena waen tautegolubuna* bi ena buledi taugabuna tedi ḡalibona nuwana a ka gebo. ² Taunana aubaina ḡalibona nuwana i medi ena taupaula labu lisidimo ³ bi tedi i panidi bi tauyava edi bada nimanemo i sivudi bi tauyava i legaudi te Diyousep bamo biliwelokonemo i miyamiyana ḡome i sivu nawedi. ⁴ Bi biliweloko tauyavena edi bada Diyousep noya i vite te mba lavedi ya labedi. Tedi biliwelokomo a miya gulata.

✧ **39:21:** Giu 7:9 * **40:1:** Nigilisimo i giuna gado, cup bearer tana ena noya ba ḡalibona ena waen tautego lubuna, muliḡa kaka ḡalibona ya vite te ya tego.

⁵ Bi dudubala ġemota, ġalibona ena waen taute-golubuna bi ena buledi taugabuna a lauboni ġemota. Bi edi lauboni banidi ba tabudi bi tabudi.

⁶ Laġan i sako olaolalemo Diyousep i tava lisidimo bi i kitedi te tedi manuwaboyedi a miyamiya. ⁷ Kamaina bi Diyousep i waitalayed-ina gado, “Bai aubaina niganana matem i a kuluva?”

⁸ Bi tedi ena giu ai munena gado, “Tama ke lauboni bi aiyai ema lauboni banidi yaka maġatidi?”

Bi Diyousep i giuna gado, “Maimaituwa lisinemo ba ġemoġemotina te mba laubonidi banidi ya giuwaimaġatidi. Emi lauboni ko giuwegu.”

⁹ Kamaina bi waen taute-golubuna ena lauboni i gei giuwe Diyousep lisinemo, “Tagu egu laubonimo ba waen kaina e kita. ¹⁰ Bi kaina lagalagana ba faiona, laġannemo a nimanimagala ba, a buso bi a latapaledi. Bi kota waenidi ai laka te matabudi a ġou kovi. ¹¹ Bi tagu ġalibona ena ledu nimagumo bi guleipi banidi e legaudi bi ena ledumo e buyodi bi nimanemo e sako.”

¹² Kamaina bi Diyousep tana i giuwena gado, “Em laubonina banina ba niga mainana: Kai lagalagana faiona kuna kitedina ba laġan faiona.

¹³ Laġan faiona nopodimo, tam kaka ġalibona biliwelokomo ya kaikamaġem bi em noyamo ya sako munaġem bi ena ledu nimanemo kwa sako munaġe, maibena dolinemo kuna voivoiyena mainana. ¹⁴ Laġannemo bai matabuna lisimmo sa visuna, kwa noġotigu bi kwa lau kivivisuvisuġegu. Bi ġalibona lisinemo isagu kwa vato

bi kwa giuwe te tagu biliwelokomo ya kaikamaḡegu. ¹⁵ Banina Ġibulu lavedi edi dobumo tagu e miyamiya bi lava tagu egalemo a pani tavaitegu niga ḡome. Bi tagu mote bai gebona yà voiye bi biliwelokomo a sakogu.”

¹⁶ Laḡannemo taulaugabu i vaiye te Diyousep waen tautegolubuna ena lauboni banina i kamaḡati bi i vaiye te i visu kauwa ba tana Diyousep i giuwena gado, “Tagu kota e lauboni, te dabagumo ba buledi poedi faiona e ava'avala. ¹⁷ Bi po'a dabanemo noponemo kani gabugabudi, tabudi bi tabudi a kenakena ḡalibona aubaina. Bi mwanuwa a tava bi po'ana noponemo kani a kanikanidi.”

¹⁸ Bi Diyousep i giuwena gado, “Po'a faiona kuna kitedina banina ba laḡan faiona. ¹⁹ Laḡan faiona nopodimo ḡalibona kaka tam ya kaikamaḡem bi gadom ya koigavuki bi tubuḡim kai laganemo yai dawē bi mwanuwa sa kani.”

²⁰ Kamaina bi laḡan waifaioninemo, ḡalibona ena tubuḡa laḡanna i tava bi tana soi i voiye ena tauwaibabada aubaidi. Mba laḡannemo waen tautegolubuna bi buledi taugabuna biliwelokomo i kaikamaḡedi bi i nawedi ena tauwaibabada matedimo. ²¹ Bi ḡome ḡalibona waena tautegolubuna ena noya wadubonemo i sako munaḡe. Bi ena noya i waitubu munaḡe. ²² Bi buledi taugabuna tana i wai peki, maibena Diyousep lauboni i giugiuwena.

²³ Bi mba laḡannemo waen tautegolubuna Diyousep ena waibaḡa nuwana i yavuḡa bi mote i noḡoti lubu.

41

Ġalibona ena lauboni

¹ Kamaina bi kwalabu labu mulidimo, ġalibona i lauboni te tana gauba Naelo diyanemo i moimoito. ² Bi i wai kita te kau 7 pwatepwatedi gauba noponemo a lovotava te ġawaġawa kanidi ai tubu. ³ Kota mulidimo kau 7 ligeligedi Naelo gaubina noponemo a lovotava bi edi lava diyedimo a moito. ⁴ Kamaina bi kau ligeligedi a tapipila te kau pwatepwatedi a kani kovidi. Ġome te i kena nuwasa.

⁵ Ġalibona matana i yaune bi i kena mu-naġa te lauboni ġesau i kita. Peġapeġa kaina ġemota bi modonemo banina 7 visuvisudi i kitedi. ⁶ Mulinemo kota peġapeġa kaina ġemota bi banina 7 i sivudi. Niga peġepeġedi kaidi yavala i suve waiwelaidi. ⁷ Peġapeġa welawelaidi a tapipila te peġapeġa visuvisudi 7 a gudedi. Kamaina bi ġalibona i kenamoito bi i giuna gado, “Pai, niga gode e laulauboni.”

⁸ Olaolalemo ġalibona nuwana i lovo lauboni i kitakitana aubaina. Taunana aubaina Idip noponemo taubwalabwalau kaikalakalatidi bi sibe lavedi i giuwedi a tava. Ġome tana ena lauboni i giuwedi bi mote aiyai ena lauboni banidi i giuwaimaġatidi.

⁹ Kamaina bi waen tautegolubuna ġalibona i giuwena gado, “Aee, bada bai nuwagu i kaukauleyana e noġoti, niganana matammo yà giu kamaġe. ¹⁰ Tam wala buledi taugabu kauwena bi tagu, lisimaimo kuna medi bi kuna sivunawemai biliwelokomo tauyava edi bada ena

vanuwemo. ¹¹ Bi dudubala ġemota labuimai ke lauboni bi ema lauboni ba banidi tabudi bi tabudi. ¹² Bi ġome Ġibulu olotona vaitemai. Tana tauyava edi bada ena taupaula. Tama ema lauboni ke giuwedi bi lauboni banidi i giuwaimaġatidi. ¹³ Bi bai i giugiuwena mainana a tubuġa. Tagu egu noyamo kuna sako munaġegu bi buledi taugabu kauwena gadona kuna bwali.”

¹⁴ Kamaina bi Diyousep ena giu i giukamaġe te ma ġemota biliwelokomo ai doli tavaite. Tana i wai ġali bi ena gala visuvisuna i kote bi i tava ġalibona lisinemo.

¹⁵ Ġome ġalibona i giuwena gado, “Tagu e lauboni bi egu lauboni banina mote aiyai i giuwaimaġati. Bi gium e vaiye te tam ġemoġemotina lauboni banidi kwa giuwaimaġatidi.”

¹⁶ Diyousep i giuna gado, “Mm bada, tagu mote ġemoġemotigu bi Maimaituwa ba ġemoġemotina bai kwa ġoġoena ba ya giuwem.”

²⁵ Ġome ġalibona ena lauboni Diyousep i giuwe. Kamaina bi Diyousep ġalibona i giuwena gado, “Ġalibona, mba laubonidi labu kuna kitedina ba banidi ġemota. Maimaituwa bai muliġa ya voyena taunana lisimmo i waimaġati. ²⁶ Kau pwatepwatedi 7 kuna kitedina ba kwalabu 7 bi peġapeġa banidi visuvisudi 7 kuna kitedina ba kwalabu 7. Niga laubonidi labu banidi ba maula kuna kita. ²⁷ Bi kau ligeligedi muliġa gaubemo a lovolovotavana bi peġapeġa yavala i suvesuve wai welaidina ba muliġa gomala kwalabu 7 nopodimo. ²⁸ Niganana bai

ḡalibona yà giuwemna ba muliḡa bai ya tubuḡana Maimaituwa taunana i wai lovem. ²⁹ Bi kwalabu 7 nopodimo ba Idip dobuna matabuna ya maula. ³⁰ Bi mulinemo kota kwalabu 7 nopodimo gomala dididiga ya tubuḡa. Mba saugidimo maula noḡotidi sa laukava banina gomala Idip dobuna ya ka lolalola. ³¹ Bi maula noḡotidi sa kovi banina gomala i didiga gulata. ³² Ḡalibona lauboni ma labu kuna kitana banina Maimaituwa bai i waimaḡatina ba kamaina ya tubuḡa.

³³ “Niganana ḡalibona nuwauyauya bi kauwa taukitabanavidi lavana kwa vine te Idip dobuna yai badaye. ³⁴ Bi tam kota waibabada ḡesaudi kwa vinedi te tedi kwalabu 7 nopodimo kani sai damdi te dubu 5 bi dubu wai 5-na ba kalaḡi sa sako bi sa labe kauwe. ³⁵ Tedi maso ḡailisi kuna vitedi te maula laḡandimo kani sai dam gulate bi sa labe kauwedi te gomala ya natonatona aubaina. ³⁶ Nigamai kaka kani kaikai gulate ya kena te gomala ya natonatona ani waisanana.”

³⁷ Diyousep ena giu ḡalibona ena taupaula vaitedi a vaiye te i visu. ³⁸ Taunana aubaina ḡalibona i giuwedina gado, “Bamo bena aiyai ta banavi mai niga olotona. Tana Maimaituwa Aluwina noponemo.”

³⁹ Kamaina bi ḡalibona Diyousep i giuwena gado, “Maimaituwa bai matabuna tam lisimmo i kamaḡatidi bi bamo mote aiyai nuwauyauyana bi kauwa taukitabanavidi mai tam. ⁴⁰ ✧ Taunana aubaina niganana Idip dobuna bi egu lava matabudi tam kwai badayedi. Bi em waibada ba tagu gabuligumo.”

✧ 41:40: Giu 7:10

⁴¹ Kamaina bi ḡalibona Diyousep i giuwena gado, “Tagu niganana tam waibadamo yà sakosakom te Idip dobuna matabuna kwa labe.” ⁴² Gome ḡalibona waibada matailina kalima nimaganemo i kaikamaḡe te Diyousep nimaganemo i sako. Bi gala waimatakanikanina i wai kote bi dona i wai gadoi.

⁴⁵ Ḡalibona Diyousep i wai isana, *Safanet-Peniya*.* Ḡome ḡalibona Fotifela natuna waivinina isana Asanet i vai te Diyousep i wainaḡi. Fotifela ba dobu isana On† pilisina. Kamaina bi Diyousep i modina bi Idip dobuna matabuna i nawa yaḡosi.

⁴⁶ Diyousep ena kwalabu 30 bi ḡalibona aubaina noya i waitubu. Tana ḡalibona i gose bi i nawa Idip dobuna matabuna i vakita nawe. ⁴⁷ Kwalabu 7 nopodimo mba dobnemo maula i dabalala. ⁴⁸ Mba kwalabudimo malagai matabudi nopodimo Diyousep kani i laitupa bi kani vanuwidimo i susuḡudi. ⁴⁹ Tana kani i susuḡuna i didiga gulata te maibena nisa diyanemo gimoli bi mote ḡemoḡemotina te maso i iyevi nawe. Taunana aubaina iyava i kaisako.

⁵³ Kwalabu 7 nopodimo Idipmo maula i nuwayebusi. ⁵⁴ ✧Bi kota kwalabu 7 nopodimo gomala i wai tubu, Diyousep i giugiuwena

---

* **41:45:** Mba isana Idip kalinedimo banina ba Maimaituwa miyamiana ya giugiu. † **41:45:** On ba malagai bi isana ḡesauna ba Heliopolis. Mba malagainemo lava suwala sa lalauduneye.

✧ **41:54:** Giu 7:11

mainana. Bi dobu matabuna gomala i nawa yaḡosi. Bi Idip taunaḡa ba maula i kenakena. ⁵⁵ Laḡannemo Idip lavedi kani a pekipeki ba a nawa ḡalibona lisinemo kani a waibaḡaye. Bi tana i giuwedina gado, “Ko nawa Diyousep lisinemo bi bai ya giugiuwemina mainana ko voiye.”

⁵⁶ Gomala dobu matabuna i nawa yaḡosi bi i ka gebogebo. Taunana aubaina Diyousep kani vanuwina i kaikamaḡe bi wai kunekune i wai tubu Idip lavedi lisidimo. ⁵⁷ Bi dobu ḡesaudi lavedi a tava Diyousep lisinemo bi kani a kunekunedi. Banina dobu matabuna gomala i ka gebogebo.

42

Deikap natunatuna i giukamaḡedi Idipmo

¹ Deikap bi ena vanuwa lavedi Keinanmo a miyamiya bi Deikap i vaiye te kani Idipmo ba natunatuna i giuwedina gado, “Bai aubaina ko wai miyamiya? ² ✧ Tagu e vaiye te Idipmo kani ya kenakena. Ko yovo ko nawa bi kani ko gimli te ta kani bagibagi bi mote tama peki.”

³ Kamaina bi Diyousep tuwatuwaḡana 10 a yovo a nawa Idipmo kani gimelina aubaina. ⁴ Bi Deikap natuna Bendiman, Diyousep tasiotina mote i giukamaḡe. Banina tana i naila, mote i ḡoeḡoe te lisinemo bai ya tubuḡa. ⁵ Deikap* natunatuna bi lava ḡesaudi vaitedi a nawa bi kani

---

✧ 42:2: Giu 7:12   * 42:5: Deikap isana ḡesauna ba Isael.

a gimelidi banina Keinan dobuna kota gomala i ka gebogobo.

⁶ Mba laḡannemo Diyousep tana Idip dobuna i wai badae bi kani i kunekunedi lava matabudi lisidimo. Laḡannemo Diyousep tuwatuwaḡana a tava lisinemo bi edi vivila ba iwedi a taukotodi. ⁷ Diyousep tuwatuwaḡana i kitekitedi ba i kita ḡonedi. Bi tana i voiye te bena mote i sibedi. Kamaina bi i giu medimeyedina gado, “Temi bamo maiḡa kona tava.”

Bi tedi a giuna gado, “Tama Keinanḡa ke yovo, kani ka gimeli.”

⁸ Diyousep tuwatuwaḡana i sibedi bi tana mote a kita ḡone. ⁹ ✧Kamaina bi ḡome ena lauboni i noḡotidi. Bi i giuwedina gado, “Temi tauwaikita kona tava ko waikita te bainewa koi ḡaviyemai.”

¹⁰ Bi tedi a giuna gado, “Mm bada geḡa! Tama em taupaula ke tava kani ka gimeli.”

²¹ Kamaina bi taudiḡa a giuna munaḡedina gado, “Niga ba eda kauwa waigebo tasida lisinemo niganana kovoḡina ta vaivai. Mba sauginemo ena nopoyavimo sagu i waibaḡaye bi mote ta sagu. Taunana aubaina niganana kovoḡina ta vaivai.”

²² ✧Ḡome Lubin i giuna gado, “E giuwemi te gomana maso mote ko laukivigebogeyo bi kalinagu mote ko vaiye. Niganana kamaina te ena peki kovoḡina ta vai.” ²³ Tana giu matabuna tolopeta lisinemo i waidama. Bi mote a sibe te bai a giugiuwena Diyousep kaikana i vaiyedi.

Diyousep tuwatuwaḡana lisinemo kani a gimeli bi a munaḡa Keinanmo tamedu lisinemo. Bi kota muliḡa a munaḡa kani ḡesaudi a gimeli munaḡe.

45

Diyousep tuwatuwaḡana lisidimo i kamaḡati munāḡe

⁴ Diyousep tuwatuwaḡana i giuwedina gado, “Ko moito nato diyagumo.” Tedi a moito nato diyanemo bi i giuwedina gado, “Tagu ba tinanatumi, Diyousepu, wala Idip lisidimo kona kunegu. ⁵ Kamaina mote komai uvala bi komai giuvunuvunuḡa banina kona kunegu. Mba Maimaituwa tagu i gei giukamaḡegu niga dobunemo lava matabudi waiyawasanidi aubaina. ⁶ Bi niga dobuna kaikana kwalabu labu nopodimo gomala i ka gebogebo. Bi kota kwalabu 5 yaḡolo gomala ya kena wata. Mba laḡandimo mote bayau bi mote lauyaba. ⁷ Mba taunana aubaina Maimaituwa i gei giukamaḡegu te temi sagumi aubaina te mote kanipeki imai peki kovimi. ⁸ Ko kita, mba mote temi ko giukamaḡegu. Tagu Maimaituwa i giukamaḡegu te niganana ḡalibona taulaididimanina bi waibada i vitegu te Idip dobuna matabuna ya labelabe. ⁹ ✧Ko munaḡa makai bi tamagu ko giuwena gado, ‘Natum Diyousep niga mainana i giu: Tagu natum Diyousep, Maimaituwa i voyeyegu te Idip dobuna ya waibadae. Kwa yovo makai lisigumo, mote kumai goela. ¹⁰ Tam natunatum bi itaitam waitedi emi sipu, emi gouti

---

✧ 45:9: Giu 7:14

bi emi ḡonaḡona matabudi ko yovo te Gosen do bunemo diyagumo ko miya. ¹¹ Ḡome yà labemi bi bai matabuna aubaimi yà voyedi, banina kwalabu 5 nopodimo gomala mainana ya kena wata. Tam bi em vanuwa lavedi male mote kanipeki komai nuwatoiye.”

²⁵ Kamaina bi a munaḡa Keinanmo tamedi Deikap lisinemo. ²⁶ Ḡome tedi tamedi a giuwena gado, “Diyousep mote i peki, yaḡolo ya miyamiya. Tana niganana Idip dobuna matabuna ya waibadae.” Laḡannemo mai a giugiu ba Deikap i tagugu bi mote i waisumaḡedi.

²⁷ Bi Diyousep bai i giugiuwena matabuna tana a giuwe. Bi i kita te Diyousep wegon* i giukamaḡe te tana ya gelu bi ya nawana Idip kaka ḡome nuwana i visu bi nuwana i nuwa lageta te ya modina. ²⁸ Deikap i giuna gado, “Tagu niganana ei sumaḡa te natugu Diyousep yaḡolo ya miyamiya. Kamaina te yà nawa yà kita kaka muliḡa yà peki.”

46

Deikap natunatuna bi itaitana vaitedi a nawana Idip

¹ Kamaina bi Deikap ma ḡonaḡonana i modina i nawa Biyasiba. Bi ḡome sewasewa i gabu tamana Aisik ena Maimaituwa lisinemo. ² Bi Maimaituwa, Deikap laubonimo i giuwena gado, “Deikap, Deikap.”

Bi Deikap ena giu i wai munena gado, “Tagu niga.”

---

* **45:27:** Wegon ba seliot, kamelo sa solusolu.

³ Kamaina bi Maimaituwa i giuna gado, “Tagu tamam ena Maimaituwa. Mote kuma naila, kwa nawa Idip bi ḡome tagu yà voyiem te em tubulelesa ya didiga. ⁴ Tagu vaitem ta nawa Idip bi kota tagu kaka em tubulelesa ya munaḡe tavaitedi niga Dobunemo. Bi sauginemo kwa pekina ba natum Diyousep kaka ya sako kauwem.”

⁵ Kamaina bi Deikap Biyasiba i gose, natunatuna, mwanemwanedi bi natunatudi vaitedi ai doli nawedi. Bi ḡalibona wegon* i giugiukamaḡenemo a gelu bi a nawa Idip. ⁶⁻⁷ ☆Tedi Keinanmo edi ḡamoḡamo, edi ḡonaḡona bi kota Deikap natunatuna, itaitana matabudi i nawedi.

Deikap ena vanuwa lavedi vaitedi Idipmo a tava

²⁸ Laḡannemo Gosen diyanemo a tavatava ba Deikap Diuda i gei giukamaḡe Diyousep lisinemo bi i giuwe te Gosen etanemo ya labedi. ²⁹ Diyousep seliot i vononoḡe bi dabanemo i gelu bi i nawa Gosenmo tamana i banavi. Laḡannemo tamana vaitena ai taubanava, Diyousep tamana i labavai te i ḡabe gulate. ³⁰ Kamaina bi Deikap Diyousep i giuwena gado, “Niganana e kitam te yaḡolo kwa miyamiya aubaina nuwagu i kena. Ta miyamiya nuwatauḡa kaka yà peki.”

48

Deikap Ifleim bi Manasa i kavisuvisudi

---

* **46:5:** Wegon ba seliot, kamelo sa solusolu. ☆ **46:6-7:** Giu 7:15

¹ A taumiya bi Diyousep a giuwe te tamana i sida. Kamaina bi natunatuna Manase bi Ifleim i wai dolidi a nawa tamana lisinemo.

² Laḡannemo Deikap a giuwena gado, “Natum Diyousep i tava.” Ba Deikap i lauḡaiḡailisi te i kenamoito bi gabumo i miya.

³✠Deikap Diyousep i giuwena gado, “Keinanmo dobu Lus noponemo, Maimaituwa wailewapanina i laumaḡata bi i kavisuvisugu ⁴bi i giuweguna gado, ‘tagu yà voyiem te kwai natuna dabalala bi em tubulelesa ya wapa. Bi tedi Keinan doḡana sa vai bi sai taniwaga nonoḡe.’

⁵ “Diyousep, niga natunatumdi labu Idipmo a tubuḡa muliḡa kaka e tava. Niga libilibidi Ifleim bi Manase kuna bewedina niganana yàwai natunaedina maibena natunatugu Lubin bi Simiyon. ⁶ Bi libilibi muliḡa kwa bewedina ba tam natunatum. Tedi kaka tuwatuwagedi Manasa bi Ifleim isedimo edi doḡa sa legaudi.”

¹³ Ḡome Diyousep natunatuna i natomedi Deikap matanemo bi Ifleim ḡeniyana yawaninemo i wai moito bi Manase kataiyana yawaninemo i wai moito. ¹⁴ Bi geḡa te Deikap nimana i lai baledi te kataiyana Ifleim dabanemo bi ḡeniyana Manase dabanemo i sako.

¹⁵ Kamaina bi Deikap natuna Diyousep i kavisuvisu bi i giuna gado,

“Itagu Eiblaḡam bi tamagu Aisik,

Maimaituwa a laulauduneyena,

niga libilibidi ya kavisuvisudi.

Tana taunana egu yawasana matabunemo

✠ 48:3: Pak 28:13,14

i labegu te niga palatinemo maibena
tauwaiḡamoḡamo sipu ya labelabedina.

¹⁶ Bi ena aneya gebogebo matabudimo i labelabe
kauwegu.

Yà laulaupali te niga libilibidi dabedimo,
tagu bi tamagu Aisik bi itagu Eiblaḡam isamai
sa vato nawe.

Bi yà laulaupali te tedi sai natuna dabalala
bi dobumo edi dam ya didiga.”

¹⁷ Laḡannemo Diyousep tamana i kita te
kataiyana Ifleim dabanemo i sakosako ba
Diyousep mote i wai nuwavisu. Tana i ḡoēḡoena
maso kataiyana Manase dabanemo i sako.

¹⁸ Taunana aubaina Diyousep i giuna gado,
“Tamagu mote mainana, naniga taunana
tautuwaḡa dabanemo kataiyam kwa sako.”

¹⁹ Bi tamana mote i waianine bi i giuwena gado,
“Natugu e sibe bai yà voivoiye. Gomana tautasi
ena waibada ya didiga gulatana kaka tautuwaḡa.
Ifleim yai natuna bi ena tubulelesa ya didiga.
Bi gomana tautuwaḡa kota mainana yai lava
dididiga bi ena dam ya didiga.” ²⁰ Kamaina bi
ḡome i kavisuvisudi bi i giuna gado,

“Sauginemo Islael lavedi isemimo lava sa ka
kavisuvisudi,
ba tedi sa giuna gado, ‘Ka laulaupali te
Maimaituwa ya kavisuvisumi
maibena Ifleim bi Manasa i ka kavisuvisud-
ina.”

Niga mainana tana Ifleim isana i gei sako bi
mulīḡa kaka Manase.

²¹ Kamaina bi Deikap natuna Diyousep i kavisu-
visu bi i giuwena gado, “Niganana tagu mayagu

e vai ḡotona te yà peki. Bi Maimaituwa kaka ya labemi bi ya munaḡemi, iteitemi edi dobu Keinanmo.”

49

Kamaina bi Deikap natunatuna ḡesaudi i giuwedi a tava lisiinemo.

Deikap Diuda i kavisuvisu

⁸ Bi i giuwedina gado, “Diuda tam kaka tinatinatum sa kasaḡesaḡem. Tam kaka yaḡolo em ḡaviya kwa vai waiubedi bi sa kita saḡesaḡem. Bi tinatinatum ḡesaudi kaka kaḡe pakammo sa laudune. ⁹ Diuda, tam ba yaḡolo kwa ḡailisi gulata bi kwai nuwa nainaila maibena laiyon, ena anikenamo ya kenakena ba aiyai mote imai sinasina. ¹⁰ Bi ḡalibona ena diḡona waibada matailina mote kaka Diuda ima gose. Bi em tubulelesa yaḡolo sai bada nonoḡa. Bi dobu ḡesaudi lavedi sa nato bi Vinevinena* kaḡe pakanemo sa laudune.”

³³ ☆Laḡannemo Deikap natunatuna i giuwailovelovedi bi i guliyovo ena gabumo bi peki.

Deikap Idipmo i miya kwalabu 17 a kovi. Bi tana dobumo i miyana kwalabu wapana 147 a kovi.

50

Diyousep tuwatuwaḡana i giu wai tunibagidi

---

* **49:10:** Vinevinena ya natonatona ba Yesu. ☆ **49:33:** Giu 7:15

¹⁵ Diyousep tuwatuwaḡana a sibe te tamedi i peki, taunana aubaina taudiḡa ai giugiuna gado, “Augunai Diyousep lisidemo ya medi wala eda kauwa wai gebo lisinemo male biwana ya vai.”

¹⁶ Tedi Diyousep ena giu a giukamaḡena gado, wala tamada ma miyana bi niga mainana giu, ¹⁷ “Tuwatuwaḡam gebogebo lisimmo a voiye bi geḡa te e ḡoeḡoena edi kauwa waigebo kwa noḡotikamaḡe. Niganana tama tamam ena Maimaituwa ena taupaula ka waibaḡam te ema gebogebo kwa noḡotikamaḡe.” Laḡannemo Diyousep niga giuna i vaivaiye ba nuwana i toitoi bi i ḡaba banina tana kaikana edi gebogebo i noḡotikamaḡe. ¹⁸ Kamaina bi tuwatuwaḡana a tava bi iwedi a taukotodi edi vivila lisinemo bi a giuna gado, “Tama emya kai taupaula yababa.”

¹⁹ Bi Diyousep i giuwedina gado, “Koma nainaila tagu mote Maimaituwa te yà kovoḡimi. ²⁰ Temi kona ḡoeḡoena maso konai pekigu bi Maimaituwa i voiye vitale te visuvisu i tubuḡa, te lava wapawapa niganana sa miyamiyana mote gomala i wai pekidi bi a yawasana. ²¹ Taunana aubaina mote koma naila, tagu male temi bi natu-natumi vaitedi bai matabuna aubaimi yà voiye.” Bi Diyousep tuwatuwaḡana i giu waitunibagidi bi nuwedi i kena banina a noḡoti te tasidi kaikana edi gebogebo i noḡotikamaḡe.

Buk Baibel long Kakabai
Portions of the Holy Bible in the Kakabai language of
Papua New Guinea
Buk Baibel long tokples Kakabai long Niugini

copyright © 2010-2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kakabai

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-06-05

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 23 Aug 2023 from source files dated 9 Oct 2020

8614ef9e-7279-5fda-a20a-4c1b45b2f51a